

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda: Bulev Rezele Ferdinánd (József főherceg-ut) 4. Telefon: 151. — Szerzői cím: Közlöny, Arad —: Az Aradi Nyomda vállalat tulajdona kiadás és forgalmazás. Megjelentik vasárnap reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 840. félre 420. negyedévre 210. Havonta 70. Lej. Külföldre hivatás 50. Lej. Nettó. — Egyes szám 3. Lej. Vasárnap 5. Lej. — (Bucarestben 50. ban félár.) Hirdetések tarifa szerint —:

49-ik évfolyam, 213. szám *

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

Péntek, 1933. szeptember 22

Rágalomhadjárat

Husz erdélyi magyar közéleti vezető-férfiut állítanak újra az ügyészség elé — írja a kormány kolozsvári hivatalos lapja — hogy felelősségre vonják őket meg nem engedett és bűnös üzemek vádjai miatt. Az erdélyi római katolikus egyház nagymultu és tiszteletreméltó intézményének husz érdemes vezetőjét pellengérezzi ki a hivatalos orgánus, csalóknak, okirathamisítóknak, árulóknak és összeesküvőknek nevezvén őket, így értelmezik azt a vádpontot, hogy „csalárd módon szövetkeztek az állam érdekei ellen”.

Mi jól ismerjük ezt a husz magyar embert, akik tényleg az erdélyi római katolikus státus vezetőségében viselik évek és évtizedek óta a hatalmas egyház ügyeinek felelősségét és az ügyek vitelének kétségtelen terheit. Attól függetlenül, hogy Erdély katolikus magyarságának osztatlan közbizalma állította valamennyiüket fontos pozíciójukba, alkalmunk volt csaknem valamennyiüket megismerni kisebbségi magyar közéletünk közös munkatereit is. Az ország magyarságának képviselőit foglalnak helyet a parlamentben, az országos magyar pártban, az erdélyi magyar kulturális és közművelődési intézményekben és éveken át, — ma már közel másfél évtized óta — voltak hivatott és méltó képviselőink az ország közéletének fóruma előtt. Nem túlzás tehát, ha minden egyes erdélyi magyar ember úgy érzi ebben a pillanatban, amidőn őket súlyos bűnök vádjával terheltlen állítják a bírói fórumok elé, hogy Erdély magyarságát vádolják ugyanazokkal a vádakkal, amelyekkel őket illetik és azok a vádók, akik vádjait gondosan előkészítették a sajtó nyilvánossága számára, egész Erdély magyarságát vádolják összeesküvéssel, államellenes szövetkezéssel, csalással és hamissággal az ország-világ előtt.

Jól tudjuk azonban, hogy honnan fúj a szél. Az erdélyi római katolikus státus kolozsvári és gyulafehérvári ingatlanainak megszerzésére már évekkel ezelőtt a bírói fórumok előtt indult meg az első kampány, amely azonban a jog mindenre kötelező védelme alatt csufos kudarcra végződött. Azok a körök, amelyek ilyen utját választották a saját maguk érvényesülésének, fiaskót vallottak azzal a szándékukkal, hogy megfosszák az egyházat jogos birtokaitól. A Szentsek és az erdélyi Római Katolikus Státus képviselői, valamint az állam képviselői között létrejött megegyezés továbbra is biztosította a katolikus birtokok háborítatlanságát és ezért került most arra a sor, hogy a hivatalos erdélyi kormánylap hasábjain rendezzék meg az újabb kampányt az erdélyi magyar katolikus vezetőinek kompromittálására és meghurcolására.

Nem kívánunk elébe vágni a független bírói fórumok ítéletének, amelynek eredménye előttünk egy pillanatig sem kétséges. Mindössze arra kívánunk rámutatni a rágalomhadjárat megindulása alkalmából, hogy ilyen módon sem fogják elérni céljaikat azok az elemek, akik feljelentésekkel és megfélemlítésekkel dolgoznak s ezzel akariák félrevezetni az ország lakosságának többségét, a sanda gyantut és a megvetés csiráit szeretnék elvetni a magyar kisebbség közéleti ügyeiről — sajnos — kevésbé tájékozott román közvélemény lelkében. Ez a harc, amely most újra megindult, semmi esetre sem tesz jó szolgálatot a közélet békéjének, az ország heterogén népi lakossága együttműködésének. A bíróság minden-

Ausztria diktátora: Dollfuss kancellár

Ausztria sorsdöntő éjszakája — Az új osztrák kormány névsora — Dollfuss kezébe került a végrehajtó hatalom — A kancellár nyíltan szakított a parlamentárizmussal — Exponált legitimisták az új kormányban

Bukást jósolnak a német lapok a „Dollfuss-diktaturának”

Az osztrák belpolitikai válság megoldást nyert, Engelbert Dollfuss dr. a „személyesek kormánya” keresztényszociálista cégére alatt megalakította új kabinetjét, erőlyes gesztussal átvette úgy a honvédelmi, mint a közbiztonsági minisztérium vezetését — az európai közvélemény azonban mégis aggodalommal tekint Ausztria felé, a szituáció még homályos és bizonytalan az is, hogy a Landbund és a Heimwehr milyen mértékben támogatják Dollfuss új kormányát és, hogy mennyiben simulnak el azok az ellentétek, amelyek Winkler volt alkancellár, a Landbund vezére és Starhemberg herceg, a Heimwehr főparancsnoka között lenn állottak. Winkler alkancellár kimaradt Dollfuss új kormányából, ugyanakkor pedig a Landbund tanácsüléséről hivatalos kommunikét adtak, amely szerint a párt, mint a kormány koalíciós pártja, közöset vállalt a kormányfő intézkedéseivel, ha azok az összes pártokkal is szembehelyeznék a Landbundot. A Heimwehr üléséről nem adtak ki hivatalos nyilatkozatot, ezzel szemben az új kormányban a Heimwehr két képviselője foglal helyet.

„Keresztény-szociálista diktatura” — így lehetne nevezni Dollfuss új rezsimjét. Ezt az uralmat elsősorban a keresztényszociálistapárt támasztja alá, amely tegnap az esti órákban a következő kommunikét adta ki:

„A párt teljes bizalmat szavaz Dollfuss dr. kancellárnak és a kancellár munkájának megkönnyítése céljából a kormány rekonstrukciójának keresztülvitele idejére felfüggeszti különleges pártszempontjait”.

Dollfuss egyedül...

A kormányalakítással kapcsolatban ma félhivatalos nyilatkozat jelent meg, amely hangsúlyozza, hogy Dollfuss az összes hatalmi tárcákat magának tartotta meg, úgy hogy szinte teljhatalommal rendelkezik. Dollfuss — mondja a félhivatalos nyilatkozat — nem támaszkodik sem a Heimwehr-re, sem a Landbund-ra, hanem egyedül vállalja a felelősséget, de reméli, hogy Winkler volt kancellár, Starhemberg és a Heimwehr támogatni fogja ki-vülről. Dollfuss kijelentette, hogy főleg azért alakította újja kormányát és azért vette saját kezébe a hatalmi tárcák vezetését, mert meggyőződött arról, hogy a külföld az ő személye iránt viseltetik nagy bizalommal.

Az új Dollfuss-kormány szerdán a késő éjjeli órákban alakult meg. Szerdán az esti órákban Dollfuss hosszabb tárgyalásokat folytatott a különböző pártok vezetőivel, majd összehívta a keresztény-szociálisták vezérő-bizottságát. Este tizenegykor megjelent Miklas köztársasági elnöknel, akivel közölte, hogy, még az éjjeli órákban megalakítja új kormányát. Közvetlenül utána érkezett meg Miklas elnökhöz Vaugoin honvédelmi miniszter le-

mondása, amelyet a köztársasági elnök tudomásul vett.

Még szerdán este meg lehetett állapítani, hogy a politikai helyzet Dollfuss javára dőlt el, aki az éjjeli órákban megalakította új kabinetjét. Csütörtökön, a délelőtti órákban mutatta be Dollfuss a következő miniszteri listát a köztársasági elnöknek:

Kancellár, honvédelmi, külügyi, közbiztonsági és földművelésügyi miniszter: Dollfuss dr.

Alkancellár: Fey őrnagy, volt biztonsági miniszter.

Pénzügyminiszter: Buresch dr.

Kereskedelemügyi miniszter: Stockinger.

Szociális-gazdasági miniszter: Schmitz.

Közütatásügy és igazságügy: Schuschnigg.

Belügyminiszter: Herber dr.

Alkotmány-reform miniszter: Ender dr.

Államtitkárok a következők lettek: herceg Schönburg-Hartenstein hadügyi államtitkár, Gleissner dr. földművelésügyi államtitkár, báró Karvinsky biztonsági államtitkár, Glass dr. igazságügyi államtitkár, Neustätter-Stürmer idegenforgalmi és munkaügyi államtitkár.

Az új kormány összetétele a következő: Fey őrnagy és Neustätter Stürmer a Heimwehr tagjai. Herber és Glass a nemzeti front tagjai. A kormány valamennyi többi minisztere és államtitkára a keresztény-szociálista pártból kerültek elő. Herceg Schönburg-Hartenstein pártonkivüli.

Az új kormány alakulásával kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy

ez az első alkalom, hogy exponált legitimisták résztvesznek Ausztria kormányzásában.

Schönburg herceg meggyőződéses híve a legitimizmusnak és Schuschnigg közoktatásügy-miniszter is nyíltan Schönburg herceg mellé állt.

Szakítás a parlamentárizmussal

Herber Róbert kinevezése általános feltűnést keltett, mert tudvalevőleg Herber egyike volt azoknak, akik Winklerrel együtt kiváltak a kormányból, Dollfuss terveire egyelőre bizonytalanok és ezért általános érdeklődéssel várják a kormány kommunikét. Egyes hírek szerint

Dollfuss nyíltan szakít a parlamentárizmus rendszerével

és nem lesz tekintettel a már régebben szünetelő parlament erőviszonyaira. Ez azzal is kifejezésre juttatják, hogy a kormány képviselő-miniszterei lemondanak mandátumukról és ez-

esetre tisztázni fogja a feljelentések ódiáját. Nem lehet kétséges, hogy amint a magántulajdon szentségét és a szerződések érvényét megvédte már a független bíróság az erdélyi magyar katolikus egyházi birtokok esetében,

éppúgy érvényt fog szerezni a jognak és az igazságnak most is, amidőn az erdélyi magyar katolikus közélet képviselőit személyekben érik ismert-célú nyilvános vádaskodások és feljelentésekbe foglalt támadások.

zel is dokumentálják, hogy megbízásukat nem a parlament erőviszonyai alapján gyakorolják. Jelentős változás az is, hogy az egész végrehajtó hatalom Dollfuss vezetése alá került, ő lesz az ura a csendőrségnek, a rendőrségnek, a katonaságnak. Így tehát az egész véderőt a maga kezében egyesíti.

Akcio a szociáldemokraták ellen

Starhemberg herceg tegnap este felhívást intézett a Heimwehr tagjaihoz, amelyben haragvatosan fogalmazta, hogy nem engedné meg, hogy „rendőri” fogalom alatt a régi korrupciós rendszer ismét feltámadjon. Ez ellen a Heimwehr a leghatározottabban küzdeni fog. Ausztria jövője a fascista alapelvek szerint megalapozott rendi állam lesz.

Vaugoin tábornok, volt honvédelmi minisztert csütörtökön kinevezték az osztrák szövetségi vasutak elnökévé. Vaugoin eredetileg tartalékos szekerész hadnagy volt. Ilyen minőségben érte őt a tábornoki és hadügyminiszteri kinevezés, amelyről most önként lemondott. Az államvasuti igazgatói megbízatás fontos szerepkört juttat a volt honvédelmi miniszternek.

Berlini jelentések szerint az új kormány kinevezése Berlinben nem okozott nagyobb meglepéseket. A kancellár öt tárcát tartott meg önönmagának, ami kétszerezű diktatúrát jelent. Német politikai körökben úgy látják, hogy az alkancellárrá kinevezett Fey őrnagy a legerősebb egyénisége az új kormányban. Az új alkancellár minden valószínűség szerint nem lesz annyira elnéző a szociáldemokratákkal szemben, mint elődje. Már a legközelebbi napokra erélyes

intézkedést várnak a szociáldemokraták ellen.

Az erőteljes konfliktusok ideje az új helyzettel megszűnt. Véget ért a Starhemberg és Winkler közötti küzdelem is.

Dollfuss új kormánya ma letette a hivatali esküt. A kancellárt az a cél vezette kormánya megalakításában, hogy annak pártjellege megszűnjön és ezért maradtak ki a kormány tagjai közül Vaugoin és Winkler. A Reichspost szerint, az új kormány befelé a gazdasági újjáépítést, a békét és nyugalmat, kifelé pedig az önálló, független Ausztriát jelenti.

Róma b 61 jelentik: A Giornale d'Italia és a Tribuna részletes tudósításokat közölnek az osztrák eseményekről.

A lapok megállapítják, hogy a Dollfuss-

Kabinet pártkormányból, pártfeletti kormány lett.

Lényegében ugyanaz történt most Ausztriában, mint annak idején Olaszországban. Az olasz lapok rendkívül fontosságot tulajdonítanak annak, hogy Dollfuss még szóba sem állt a marxista pártokkal, mert már kezdetől fogva az volt eltökélt szándéka, hogy kabinetjébe nem vesz fel szociálistát. A lapok megállapítják különben, hogy Dollfuss megerősítette pozícióját, főleg azért, hogy az összes hatalmi minisztériumokat saját maga számára tar-

totta fenn és ezzel átvette tulajdonképpen a teljes hatalmat.

Berlinből jelentik: A berlini lapok tartózkodással irnak a bécsi eseményekről. Egyes újságok összehasonlítást tesznek a Dollfuss-kabinet átszervezése és Brüning kormányának 1930. évben végbement átalakulása között. A lapok szerint

a Dollfuss-kormány is Brüning sorsára fog jutni és megéri teljes megsemmisülését. A Völkischer Beobachter szintén pesszimista hangon ír Dollfuss vállalkozásáról.

Kedvezmények egész sorozatában részesülnek az október 20-iki Filléres Gyors utasai

Az eddigi tervek szerint a társasutazás résztvevői öt napig tartózkodhatnak Budapesten, vagy Bécsben — Jelentkezési határidő: október 10.

A kedvezmények egész sorozatát biztosítja résztvevői számára az a társasutazás, amelyet a Ripensia-sportegylet rendez Budapestre az október 21-én lezajló Ripensia—Ujpest-mérkőzésre. A társasutazás iránt nemcsak Aradon, de az egész megyében is fokozott érdeklődés nyilvánul meg. Már is többen jelentették be a társasutazásban való részvételüket az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, amely Aradon intézi a filléres gyorsal kapcsolatos szervezkedéseket. Az aradi filléres gyors október 20-án indul és a társasutazásban való részvételre október 10-ig lehet jelentkezni. A budapesti tartózkodás időtartamát még nem határozták meg pontosan. Minden valószínűség szerint a vonat utasai öt napig maradhatnak Budapesten. Erre a kérdésre legközelebb különben visszatérünk.

A társasutazás nem mindennapi alkalmat nyújt mindazoknak, akik Budapesten rokonikat, jóbarátait akarják meglátogatni, vagy ügyes-bajos dolgaikat akarják elintézni akár a magyar fővárosban, akár Bécsben. Mint arról beszámoltunk, a budapesti filléres gyorsal kapcsolatban Bécsbe is rendeznek társasutazást, amely szintén kivételesen olcsó áron biztosítja a résztvevőket arról, hogy a nekilendülő őszi szezon alkalmával felrándulhassanak az osztrák fővárosba.

A társasutazás résztvevői kollektív utlevéllel utaznak, tehát felszabadulnak az utlevél-szerzés gondjától és kiadásaitól. A kollektív

utlevélhez mindössze állampolgársági igazolvány, személyazonossági igazolvány (régi vagy új), katonaköteles férfiak részére pedig katonai igazolás szükséges. Az utazás részvételi díja olyan csekély, hogy bárki részére lehetővé teszi a Budapestre való kirándulást. Harmadosztályú gyorsvonaton Aradtól Budapestig és vissza utiköltség, utlevél, vízum — összesen 975 lej, amelyhez a Ripensia—Ujpest mérkőzésre szóló 50 lejes belépőjegy megváltása kötelező. Ha számításba vesszük, hogy rendes körülmények között csupán egy negyedéves utlevél megváltása 800 lejbe kerül, bebizonyítottuk a társasutazás kivételes olcsóságát.

A Bécsbe utazók részére az utiköltség vizummal és utlevéllel együtt 2195 lej. Azok, akik rendes utlevéllel rendelkeznek, természetesen olcsóbban vehetnek részt a társasutazásban. Ezek részére a budapesti utazás ára mindössze 775 lej. Miután a kollektív utlevél beszerzése hosszabb időt vesz igénybe, a rendezőség a jelentkezési határidőt október 10-ben állapította meg. A társasutazás szakszerű lebonyolítását az is biztosítja, hogy a temesvári Központi Bank Menetjegyirodája vállalta magára, ami teljes garanciát nyújt arra, hogy a társasutazás résztvevői a legnagyobb kényelemben részesülnek. Aradon az Aradi Közlöny és az Erdélyi Hírlap fogad el jelentkezéseket a társasutazásra.

Családi sirbolt

Irta: SURÁNYI MIKLÓS.

Klema nénémnél voltam látogatón. Keresztül mentünk a parkon, amelynek végén nekítámaszkodva a kőkerítésnek, fenyőfák és örökzöld bokrok között állt a családi kriptá. Idétlen, komor és roskatag épület volt ez, mintha eredetileg pincének vagy jégveremnek készítették volna. Nem szeretnék itt pihenni, még derék elhunyt atyámfiai között sem... ez volt az első gondolatom.

— Itt alusznak a mi atyámfiai. — szolt halgan Klema néni és esernyőjével megkopogtatta a kriptá ajtaját.

Tisztelettel néztem a katonástartásu, erélyes beszédű, szép, okos szemű asszonyt, aki a kriptára mutatott.

— Csodálatos társaság került itt össze, fiam, a legcsodálatosabb mindazok között, akik egy fedél alatt valaha a földön békességben megfértek. En is idekiváncszom. Az apám mellé. Ismerted?

— Nem.

— Rengeteg szál, zabolátlan természetű, rettenthetetlen és dölyfös ember volt. Még a természet rendjén is uralkodni akart. Hiába születtem lánynak, ő kijelentette, hogy fiu vagyok. Édesanyám, aki egész életében olyan rokokócsecsebecse volt, eleinte brutális tréfának vette a dolgot, de amikor atyám négyéves korában nadrágot luzott rám, kétségbeesett és apámtól elidegenedett. Bezárkózott budai házába és engem is elzárta; rejtgetett az apám elől s öngyilkossággal fenyegetődzött, ha csufozt el belőlem. Ez csak olaj volt a tüzre. Évekig tartott a háboruszkodás és édes kisanyám végül kimerült és megadta magát. Ettől kezdve engem az apám nevelt.

— Fiunak?

— Tavasztól késő őszig falun voltam vele vadregényben, csizmában, mint egy vásott suhanc.

Megvallom, jobb szerettem ott, mint Budán, az édesanyámnál. Tízéves voltam, amikor nagy, szilaj, veszettvéru remondákat kellett megülnöm, nyereg és kengyel nélkül, csak úgy, mint a csikósok a pusztán. Apám az ostorral az udvar közepén állt. A vén robusztus, részeges lovasznak kibeszelt a marka, ahogy a longeot tartotta. Hajrá, a remonda fujt, ugrott, rugott, meghempergett a földön és az én kis gyerekszám tele lett homokkal, a szemem könnyel és a szívem félelemmel. Mégis nevettem, hogy gyávának ne gondoljanak. Vadászat, lovaglás, vívás, verekedés lett a kenyerem és tízéves koromban még nem tudtam leírni a nevemet.

Néném egészen elérzékenyedett.

— Szegény áldott, boldog apám, utálta a könyveket, drága, jó, mindig harsányan danászó, anekdotázó, pipázó, vadászó, politizáló apám. A halála is olyan volt, amilyen az élete.

Lélegzetviesszafojtva hallgattam.

— Harminc évvel ezelőtt halt meg a nagy kolerajárvány alatt. Körülötte rakásra haltak a cselédek, de ő nem menekült onnan és barackpálkával akarta a veszedelmet magától távol tartani. Azt hitte szegény, hogy hozzá még a kolera sem mer közeledni. Nem hitte el, hogy őt is az a veszély fenyegeti, mint a parasztjait. De a kolera őt sem respektálta.

— Klema néni vele volt akkor?

— Vele. Titokban elszaladtam a körorvosért, aki a szomszéd faluban lakott. Ott hiába kerestem. Az orvost kikergették a faluból a parasztok, mert őt okolták a járvány pusztítása miatt. Újból nyeregbe ugrottam és végignyargalásztam a környékbeli falvakat. Az egyikben megtaláltam. Éppen utra készen volt feleségével és kis fiacskájával, mert a babonás népnél sehol sem adtak neki szállást. Családját a szekérre rakta, ő maga is felkapaszkodott s a lovak ügetni kezdtek. En a kocsi mellett.

— Doktor bácsi, utközben nézzen be az édes-

apámhoz! Ott is maradhat nálunk, ameddig tesszik. A mi házunkat senki sem meri bántani.

— Azt elhiszem, — dörmögte az orvos és szomorúan bólogatott. A felesége örömeiben sirt.

— Végül megpihenünk.

Az asszony szép, barna menyecske volt, olyan, mint a kicsattanó bimbó. Karján vitte négyéves fiát. Így üggettünk vagy másfél óra hosszat, engem kivert az izzadság, éreztem, hogy lángol az arcom. Néztem a doktorékat, azok meg olyan fehérek voltak, mintha be lett volna meszelve az arcuk. Csak a kisgyerek volt piros. A doktor közben nagyokat nyögött. Mire a házunkhoz értünk, a doktor már nem volt fehér, hanem hamuszínű és nagy kék foltok voltak az arcán. Nem tudott leszállni a kocsiról. A ház körül egyetlen lélek sem mutatkozott. Az asszony letette a gyermekét a kúszóba, mi pedig ketten, ahogy erőnk-ből telt, leráncigáltuk a haldokló embert. Mire lenn volt a földön, már nem is volt benne élet. Meghalt. Az asszony felsikoltott, karjára kapta a gyermekét, vidám nótára gyujtott és beszaladt a faluba.

— Megörült?

— Meg. Végigszaladt a falun és trillázva, sirva, kacagva bekiáltott a házakba, hogy kinek van kolerabetegje, a doktor ur ott várja a pácienseket a kastély kapujában. En pedig a félelemtől halálra rémülve, eszeveszett módon döngtettem a kaput, hogy engedjenek be. Senki sem jött a kapuhoz. Akkor már az apámmal is végzett a szörnyű járvány.

Néném szeméből potyogtak a könnyek. Lassan megfordult és visszaballagott a kastély felé. En utána. Néha hátratekintgettem, kifelé a völgybe. Az apró parasztházak meglapultak ott, mintha még most is félnének valami szörnyű, száguldozó rémtől, amely rettenetes csontos kezével benyul az ablakokon, belemarkol vaktában a halandók közé s akit ér, magával ragadja és csontjait szét-szórja a temetőben.

Megkezdődött Lipcsében a Reichstag felgyújtása bűnpörének főtárgyalása

Feszült hangulat a tárgyalóteremben — A bűnügy fővádlottja lemondott a védelemről — Van der Lubbe bűnlajstroma — Mulatságosnak deklarálta a holland kommunista a főtárgyalást

Ítéletet hirdetett a londoni nemzetközi jogászbíróság

Lipcseből jelentik: Óriási, néma tömeg, megerősített karhatalom lepte ma be a lipcsei igazságügyi palota környékét: ma kezdtek megfokozott érdeklődés mellett a Reichstag felgyújtásával vádolt öt ember ügyének főtárgyalását. Az igazságügyi palotát szoros kordon vette körül és mindenkit, aki a palota kapuján belépett, a legszigorubb igazoltatásnak és vizsgálatnak vetették alá. A vádlottakat egyenként hozták karhatalmi kíséret mellett, rabszállító autókön. A gépkocsik csak nehezen tudtak utat vágni az uccákat eltorlaszoló hatalmas tömegben. A rabszállító autókat nagyobb csendőrcsoportok kísérték: a hatóságok úymódon akarták elejét venni bármilyen szökési kísérletnek. A tárgyalási terembe csak meghívottak léphettek be. A hangulat itt tuffeszült és ezt csak fokozza az a néma csend, amely a teremre, a hallgatóságra nehezedik. Pontosan kilenc órakor hozzák a terembe Van der Lubbe-t, aki fegyencruhát visel. Utána lépnek be a terembe a többi vádlottak civilruhában: Dimitroff Georgij író, Popoff Blagoj diák, Takoff Vasil cipész és Torgler Ernő volt kommunista képviselő. Torglert Schack ügyvéd, Lubbe pedig Seufeld védi. Lubbe magábaroskadtan ül a vádlottak padján. A kormány képviselői között Frank birodalmi igazságügyminiszter is helyet foglal. A vádlottak mögött tolmácsok ülnek. Valamivel kilenc óra után Bünger elnökkel az élen bevonul a bíróság. Az elnök megnyitja a főtárgyalást és sajnálattal emlékezik meg arról, hogy a világsajtó az ítélet előtt véleményét mondott a tárgyalásra kerülő ügyről. Ezek a szenvedélyes hangok azonban nem érhetnek el a bírósághoz és annak ítéletét nem befolyásolhatják.

A fővádlott elmondja élettörténetét

— Minden ország nyilvános tényezőjét ide engedjük — mondotta — akik tanulhatnak az elhangzó vallomásoknak, a tárgyalás lefolyásának. Külföldi védőt valóban nem engedünk a tárgyalásra, mert ennek csak rendkívüli esetben van helye. Ez pedig jelenleg nem forog fenn.

Ezután megkezdődött a vádlottak személyi adatainak felvétele. Ennek megtörténte után az elnök megemlíti, hogy Lubbe írásbeli nyilatkozatot nyújtott be, amelyben kijelentette, hogy nem kíván védőt.

Elnök: Önként nyújtotta be ezt a nyilatkozatot?

Van der Lubbe: Igen.

Ezekután megkezdődik a vádlottak kihallgatása. Az elnök először Van der Lubbe-t szólítja maga elé. A vádlott német nyelven teszi meg vallomását. Elmondja, hogy 1909. január 13-án született a holland Leidenben. Apja Dordrechtben rövidárkereskedő. Egy nevelőintézetben nevelkedett, népiskoláit jó eredménnyel végezte, 1927-ben tért vissza Leidenbe, ahol a kömüves mesterséget tanulta ki, de nem sikerült állandó állást kapnia, mert — mint mondott a — kevés munkalehetőség volt.

1928-ban baleset érte s ez alkalommal a szeme megsérült. Utána betegséget kapott és ennek a felhasználásával külföldre utazott. 1928-ban és 29-ben Németországba, később Franciaországba ment. Azzal a tervvel foglalkozott, hogy

átussza a La Manche csatornát.

Általában többször forgatott nagyszabású terveket: a fejében, így 1931. áprilisában egy barátjával együtt világszerte utra akart indulni. Leidenben Európára és Ázsiára szóló utlevelét kapott. Az utazás költségeit képeslevelezőlapok árusításával akarta fedezni. A képes-

levelezőlapok között szovjetcsillaggal ellátott lap is volt, ez alapon engedélyt kért Szovjetországra való beutazásra, de nem kapta meg.

Bünger elnök ezután a vádlottaknak azzal az állításával szemben, mintha Van der Lubbe utlevelének fényképe nem volna azonos Van der Lubbe arcával, megállapítja, hogy az utlevel fényképe azonos Van der Lubbeével

és az utlevelen Van der Lubbe saját aláírása szerepel.

Van der Lubbe az elnök kérdéseire kijelenti, hogy a fogságból állandóan levelezett Hollandiában élő családjával és az elnök ebből megállapítja, hogy ez is megcáfolja azt a kommunista állítást, mintha Van der Lubbe fényképét meghamisították volna és nem Van der Lubbe állana a birodalmi törvényszék előtt. Az elnök ezután Van der Lubbe utlevelét

Grammofon-lemezen örökítik meg a bűnpör lefolyását

Az elnök ezután arról faggatja Van der Lubbe-t, miért támadt olyan gyakran összeütközése a rendőrséggel. Van der Lubbe beismeri, hogy mindig hajlamos volt arra, hogy szembeálljon az állami renddel és az államhatalommal. Erre vonatkozóan az elnök felolvassa a leydeni rendőrigazgatóság jelentését Van der Lubbe leydeni éveiről.

1929. októberében Van der Lubbe kibérelt egy üresen álló leydeni raktárházat és

„Lenin-ház” névre keresztelte.

Itt gyülekeztek a leydeni kommunisták. Van der Lubbe állandóan itt lakott s tömegesen gyártotta az antimilitarista röpiratokat, amelyeket a holland katonák között osztott szét.

A herségi rendőrbiztos tanúvallomásaiban elmondja, hogy Lubbe részére Leidenben Európa-ra és Ázsiára szóló utlevelét állították ki.

Hollandiában Lubberől tudták, hogy veszedelmes kommunista és ezért — hamisítások megakadályozása végett — fényképét négy kapcsolal erősítették az utlevelére.

Werner főállamügyész Lubbe büntetést előletről beszél és azt kéri, hogy kérdezzék meg a vádlottat, hogy miért büntették meg többször is. Lubbe ugyanis eddig erre vonatkozólag megtagadott minden nyilatkozatot. Ezután a leydeni rendőrség jelentését ismertetik, amelyet Lubbe egyéniségéről adtak ki. Eszerint Lubbe többször is brutalizált rendőröket, erőszakos ember, aki feltűnt viselkedésében szenved és született vezérnek tartja magát. Amikor Németországból kutasították, visszatért Hollandiába és ott újból csatlakozott a kommunistákhoz. Hollandiában házalás és koldulás miatt többször megbüntették.

Van der Lubbe nevet..

Az elnök ekkor szünetet rendel el és Lubbe-t, akit a tárgyalás tartamára megszabadítottak bűncsejtől, újból megbilincselik. Szünet után a bíróság folytatja Lubbe múltjának ismertetését. Lubbe többször is járt Németországban és Magyarországon, Oroszországba akart eljutni, de ez nem sikerült neki. Az elnök kérdést intéz Lubbéhoz, hogy igaz-e, hogy egyszer nemzeti-szociálista otthonban kapott szállást?

Lubbe: Ez nem felel meg a valóságnak.

Elnök: Igaz-e, hogy nemzeti-szociálista tevékenységet fejtett ki?

Lubbe: Ez sem igaz. (A vádlott ekkor nevetni kezd.)

hozza szóba és megállapítja, hogy bár ez az utlevel valódi volt, a kommunisták mégis mindenáron hamisnak akarták feltüntetni, csak azért, mert Van der Lubbe meggyőződéses kommunista volt, az ilyen kommunistához pedig csak hamis utlevelé illik. Van der Lubbe valódi utlevelét ezért oly módon próbálták meghamisítani, hogy a valódi utlevelé hamisnak lássék. Ezért tettek Van der Lubbe nevének „u” betűjére két pontot, holott a hollandban az „ü” betűt mindig „u”-nak írják.

A vádlott maga is beismeri, hogy a két pontot az „u” betűre a berlini hajléktalanok menhelyén biggyesztették.

Valaki hallotta tőle, hogy Lubbenek ejti ki a nevét és azt hitte, hogy akkor két pontnak kell lennie az „u” fölött.

— És ön tulajdonképpen kommunista? — kérdi az elnök.

— Nem, — hangzik Van der Lubbe válasza.

— Hát akkor micsoda tulajdonképpen? Hiszen szovjetcsillag volt a gomblyukában és kommunista tagsági-igazolvány a zsebében? Ön azt mondja, hogy

kilépett a pártból, de ez még nem jelent azt, hogy fel is adta kommunista meggyőződését.

Különbem sem biztos még, hogy ön valóban kilépett a pártból. De még akkor is, ha tényleg így cselekedett, nem lenne jelentősége a dolognak, hiszen mindnyájan tudjuk, hogy mindenki kilép a kommunista-párt szervezetéből, ha valamilyen „nagy feladat” elvégzésére vállalkozik.

Elnök: Miért nevet?

Lubbe: A tárgyalás miatt.

Elnök: Miért, magának a tárgyalás olyan mulatságos?

Lubbe: Nagyon.

Keil volt: provokáti szociáldemokrata polgármester vallomása során tagadja, hogy a baloldali sajtónak olyan információkat adott volna, hogy a Reichstagot nemzeti-szociálisták gyújtották fel. Tagadja azt is, hogy az ő állítása szerint Lubbe-t Sommer nemzeti-szociálistánál szállásolták el. A mai tárgyalás ezzel befejeződött.

A londoni döntés

A tárgyalóteremben több hangosfilm-felvevő készülék is működik, amelyek megrögzítik Van der Lubbe vallomását és a tárgyalás lefolyását. Ezenkívül a vádlott közvetlen közelében grammofon-felvevő működik, amelynek lemezeire rögzítik a vádlott vallomását. A grammofonlemezeket a német rádióadóknak játsszák le, hogy az egész világ közönsége ismerhesse a nagy bűnpör lefolyását.

Londonból jelentik: Ma kerül nyilvánosságra a Londonban összeült nemzetközi bíróságnak a Reichstag felgyújtásával kapcsolatos ítélete. A Reuter távirati iroda jelentése szerint:

a londoni alkalmi bíróság a vádlottak közül négyet „nem bűnösnek” mondott ki és ezeket felmentette. Van der Lubbe-t a bíróság bűnösnek találta és megállapította, hogy a holland kommunista részt vett a Reichstag felgyújtásában.

A nemzetközi bíróság ítélete világszerte nagy felháborítást keltezt.

CORSO! Ma romániai premier!

Helyárak Lei 10, 15, 20, 25.

MALEK!

Sörben az igazság!

Budapest után először Aradon. Humoros, kacagató, zenés vigjáték.

BUSTER KEATON, JIMMY DURANTE

VIZUMHOZATAL 50 Lei Sándor menetjegyirodában

Kártérítésre perli a CFR-t egy elbocsátott aradi vasutas

Az aradi állomáson történt halálos szerencsétlenség furcsa epilógusa — Miért kellett elmennie a vasutól Kotroczó Józsefnek? — Százezer lejes kártérítés —

Köpcös, fehérbajszu férfi Kotroczó József, akivel az egyik aradi ügyvédi irodában hozott össze a véletlen. És akinek érdekes panasza nemsokára az aradi bírói fórumokat foglalkoztatja. A kereset már elkészült és csupán egy táblai ítéletre várnak, hogy azt nyomban benyújtsák a törvényszékhez. Kotroczó József volt aradi vasutas esete igen érdekes... érdemes a megörökítésre.

Három évvel ezelőtt halálos szerencsétlenség történt az aradi állomáson. A szerencsétlenség áldozata Magony János aradi vasutas lett, akit haldokolva szállítottak a kórházba. Két tolató vagon közé került a szerencsétlen vasutas, aki néhány nap múlva belehalt sérüléseibe. A vizsgálat megállapította, hogy a katasztrófa magán az áldozat volt az oka, több kihallgatott vasutas azt vallotta, hogy a figyelmeztető fűttyjelek a tolatás kezdete előtt elhangzottak és Magony nem vette azokat figyelembe. Az ügy aktáit lezárták, az özvegynek még temetési költségeket sem adtak és egyetlen lej segélyt, vagy nyugdíjat nem utaltak ki számára.

Néhány hónappal ezelőtt több volt vasutas jelentkezett az özvegnél és elmondta, hogy annakidején a kihallgatott vasutasokat kényszerítették, valljanak úgy, hogy Magony volt az oka a szerencsétlenségnek. Valójában úgy történt, hogy semmiféle figyelmeztetés nem hangzott el, úgy, hogy a szerencsétlen vasutas nem vehetett tudomást a tolatás kezdéséről. Megindult a per az aradi törvényszéken. A per lefolyásáról az Aradi Közlöny is részletesen beszámolt. Helyszíni szemlét tartottak, kihallgatták az ügy tanúit és végül az aradi törvényszék helyt adott az özvegy keresetének és életjáradék megfizetésére kötelezte a CFR-t. A vasut fellebbezett és a temesvári Tábla októberben tárgyalja az ügyet.

Az aradi bírósági döntés után jelentkezett a maga panaszával Kotroczó József volt aradi vasutas, aki szintén a Magony-ügy áldozatának mondja magát. A vasutas a következőkben adta elő a bírósági tárgyaláson is érdekes panaszát: — Magony mellett dolgoztam, úgy, hogy közvetlen szemtanúja voltam a halálos szerencsétlenségnek. Tudtam, hogy semmiféle figyelmeztetés nem történt, a vagonok teljesen váratlanul indultak meg, amikor szerencsétlenül járt kollegám éppen két kocsi között dolgozott. Megindult a vizsgálat.

Kihallgatásra jelentkeztem. Nem hallgattak ki. Tovább reklamáltam, hogy idézzenek a vizsgálat bizottság elé, mert el akarom mondani a történeteket. Erre egyik kollegám arra figyelmeztetett, ne erőszakoskodjak, mert az állásomba kerülhet.

Nem voltam hajlandó erre, de min-

Az aradi uccák világitása

Vita a városvezetés ülésén

Az új villanyvilágítási rendszer, amelyet pár nap óta bevezetett a város, részben eloszlatta az aradi főuccák egyiptomi sötétségét azzal, hogy a nagy költséggel felállított vaskandelábereken egy-egy körtét égni hagynak. A városvezetésnek ezzel kapcsolatosan az aradi villanygyár igazgató-sága háromféle ajánlatot tett a téli időszak uccái közvilágítására vonatkozólag. A villanygyár ajánlata szeptember hó 15-től március hó 31-ig, tehát a közigazgatási költségvetési év végéig szól és a következő lehetőségeket tárta fel:

Ha ezzel az újabb rendszerrel a besötétedéstől este tíz óráig világítják az aradi uccákat, úgy ez a fenti időre 55.574 lejbe kerül. Ha 11-ig maradnak égve a lámpák, annak ára 70.700 lej. Éjfélig ugyanez a világítás 86.100 lejbe kerül. A városvezetési vita során Tatu alpolgármester azt hangsúlyozta, hogy a város idegenforgalmi szempontjából, valamint a színházi és a mozi-közönség érdekében kívánatos volna, hogy éjfélig világítsák rendszeresen az aradi uccákat. Velcsov dr. alpolgármester azt hangsúlyozta, hogy a belvárosi uccákat tízig világítsák ki, viszont áldozzanak a külvárosi uccák világítására is. Végül is a vita eredményeképpen a városvezetés elhatározta, hogy a belvárosi uccákat esti tizenegy óráig fogja kivilágítani, 70.700 lejért március hó 31-ig.

den reklamációm dacára sem hallgattak ki a vizsgálat folyamán. Egészen más esemény történt, amire ugyan el lehettem készülve.

— Néhány nap telt el a vizsgálat befejezése után, — folytatta Kotroczó — amikor

váratlanul végzést kaptam, amelyben arról értesítenek, hogy azonnali hatállyal elbocsátásnak állásomból. Egyetlen szóval nem indokolták meg, miért történt az elbocsátás, de biztos vagyok abban, hogy a Magony-ügyben tanúsított magatartásom miatt kellett elmennem a vasutól.

Minden körülmény erre mutat, más ok elbocsátásomra nem volt, mert a szolgáltatásomat kifogástalanul láttam el. Most, hogy a Magony-ügyben a bíróság leszögezte az igazságot, megpróbálom én is igazamhoz jutni.

Kotroczó József megvárja a tábla ítéletét és ha a felsőbb fórum is Magonyné mellett dönt, nyomban beadja a maga keresetét is, amelyben elmondja a történeteket — éppen úgy, mint a bírósági tárgyaláson — és

három évre visszamenőleg követeli fizetését, valamint — abban az esetben, ha nem veszik vissza a szolgáltatást — végkielégítést is kér.

A volt vasutas tanuként bejelenté az egyik kollegáját is, aki nyomban a halálos szerencsétlenség után figyelmeztette, hogy állása veszélyben forog, ha ragaszkodik kihallgatásához és azzal akarja bizonyítani, hogy csupán azért bocsátották el a vasut szolgáltatásból, mert az igazságot exponálta magát. Közel százezer lejt tesz ki a volt vasutas követelése, miután havi 2500 lej fizetése volt.

A közeljövőben tehát újból felszínre kerül a három esztendővel ezelőtt szerencsétlenül járt aradi vasutas ügye és újra kitergetik a bíróság elé a féltve őrzött kulisszatitkokat... (—rosi.)

Nyolcvankét millió lejt követel egy svájci bank Aradvárosától

Erdekes ajánlat egy békebeli adóssággal kapcsolatban. — A bank eredeti követelése 231 millió lej volna

Súlyos pénzügyi probléma került csütörtökön délelőtt Aradváros vezetősége elé. Dr. Jeges Károly városi főügyész előterjesztésében. A Banque de Jura svájci pénzügyintézet, Aradváros régi hitelezője intézett újabb kiegyezési ajánlatot a város jogügyi osztályához, amely most újabb tárgyalás alá került.

Amint emlékeztet, a város még a békeidőben két és félmillió svájci frankos külföldi kölcsönt vett fel a pénzügyintézettől különböző beruházásokra. Az esedékességeket rendszeresen fizette is, míg a háború tartama alatt egy bu-

Banque de Jura hajlandó egyetlen összegben kiegyezni az aradi városvezetőséggel. Az egyezkedési ajánlat szerint a bank hétmillió svájci frank helyett, amely lejben 33-as árfolyammal számítva pontosan 231 millió lejt tenne ki, mindössze 2 és félmillió svájci frankban hajlandó kiegyezni, ami 82 millió lejnek felel meg. Ebből az összegből a megegyezés aláírása alkalmával a bank mindössze 200.000 svájci frank, tehát 6 millió 600.000 lej azonnali lefizetéséhez ragaszkodik, míg a fennmaradó összegre 15 éves törlesztési tervet ajánl fel, évi 5 és fél százalékos kamattal.

A városvezetés alapos megfontolás tárgyává kívánja tenni a svájci pénzügyintézet legújabb ajánlatát és éppen ezért egy speciális pénzügyi bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására. A bizottság tagjaivá Tatu János alpolgármestert, Löcs Rezső dr., Borneas Gyula dr. és Ursu János dr. állandó-választmányi tagokat delegáltak, akik jelentést tesznek előbb a városvezetésnek, majd a városi nagytanács-ülésnek.

**Drágut a szörme
Neuländernél még olcsó**
Fischer Elz-palota.

dapesti pénzügyintézet közvetítette 1919-ig Svájcba az átutalásokat. Ettől az időponttól kezdődőleg azonban a város 2:1 arányban lejben kívánta rendezni az esedékes tartozás részleteit, aminek következtében a svájci pénzügyintézet perrel lépett fel a budapesti bírói fórumoknál Aradváros ellen, illetve az akkori pénzügyi képviselő, a budapesti bank ellen. A törvényszék és a tábla meg is ítélte a svájci bank követelését, a Kuriádnál azonban elrendelték formai hibák miatt a per megsemmisítését.

Ekkor a svájci bank a külügyminisztérium intervencióját vette igénybe a belügyminisztériumon át és Aradvárosával kezdett tárgyalásokat, egyben megbizta dr. Róth Hugó temesvári ügyvédet azzal, hogy a perben a Banque de Jura érdekeit képviselje.

Az érdekes ügynek ebben a stádiumában a temesvári ügyvéd érintkezésbe lépett a maga részéről is a bucuresti-i belügyminisztériummal, ahol bemutatta megbízó-leveleit. A belügyminisztériumból viszont utasították Aradváros vezetőségét, hogy vegye fel közvetlenül a tárgyalásokat a svájci pénzügyintézet képviselőjével. Dr. Róth Hugó most a Banque de Jura részéről egy új egyezkedési ajánlatot tett a városnak, amelyet az alábbiakban ismertünk:

Tekintettel arra, hogy a városnak sikerült beigazolnia azt, hogy 1919-ig rendszeresen teljesítette fizetési kötelezettségeit a budapesti pénzügyintézetnek keresztül a svájci bank számára, a

Olcsó üdülő-utazás a Földközi Tengerre az „Ubena” modern gőzösön az Afrika vonalon.

1933. október 13. és november 2. között
Utirány: Temesvár-Hamburg-Rotterdam—Southampton—Lissabon—Ceuta—Malaga—Palma de Mallorca—Genova—Temesvár.
Részvételi-díj: **18.500 lej**, amelybe befoglaltatik a vasuti utazás költsége, a vizum, a tengeri utazás közép (turista) osztályon, beszámítva a legkötönyebb élelmezést, valamint partraszálláskor valamennyi szebbnél-szebb kirándulás költségei.
Az utazás a lezkedvebb alkalom, a Földközi Tenger szépségeit, a legkényelmesebb módon megismerni:

Felvilágosítást ad és egyúttal információkkal szolgál a

Hamburg Amerika Hajózási R. T.
aradi képviselője:

Künstler utazási iroda, Arad,
Bu'ev. Regina Maria 24.

6 nyelvű változatban lett filmre
feldolgozva ARNOLD RIDLEY
világszerte ismert darabja, a
A román nyelvű változat Pesten
készült a HUNNIA filmgyárban.

Kisértetek vonata

Bemutatója ma, pénteken a CENTRAL-mozgóban.

Három nappal elhalasztották a sinaiai

Kormányátalakulási hírek — Titulescu Genfben tárgyal Litvinovval — Szenzációs leleplezés a Skoda-ügyben — Pop C. István közvetítést vállalt Maniu és Vaida között

Bucuresti-i lap feltűnéstkeltő cikke a konopi találkozó kulisszatitkairól

Bucurestiből jelentik: Párisi jelentés szerint a külföldi hitelezők hozzájárultak ahhoz, hogy a kormánnyal a tárgyalásokat megkezdjék. A tárgyalásokat a status quo és a bevezetett moratórium szem előtt tartásával fogják folytatni. A kormány utasítására Pandele pénzügyminiszteri tanácsos Párisba utazott és néhány napon belül követni fogja Ene Ernő is. Ha szükségesnek mutatkozik, úgy Ghelmegeanu alminiszter is csatlakozik a román delegációhoz. Illetékes helyen leszögezték, hogy Titulescu külügyminiszter teljesen egységes álláspontot foglal el a transfermoratórium kérdésében Madgearu pénzügyminiszterrel. Madgearu egyébként új memorandumot dolgozott ki ebben a kérdésben és azzal utazik a párisi tárgyalásokra. Politikai körökben remélik, hogy a tárgyalások rövidesen eredményre vezetnek, ami a kormány helyzetét is lényegesen megerősítené.

Nagy ünnepek a Peles-kastélyban

Mihalache volt belügyminiszter holnap a fővárosba érkezik és tárgyalni fog Titulescuval, valamint a kormány több más tagjával, akikkel ismertetni kívánja campanungi programját. Egyébként egyik fővárosi lap arról írt ma, hogy a kormányban részleges változás várható, amennyiben egyik miniszter elhagyja helyét s a miniszteri posztot egy másik pártvezetővel töltötenek be ezek szerint. A kormány a hirt a legerélyesebben cáfolja: alaptalannak minősíti.

Politikai körökben híre jár, hogy Titulescu külügyminiszter a Népszövetség őszi ülészakát felhasználva, Litvinov orosz külügyi népbiztossal tárgyalni fog a háború alatt Moszkvába mentett javak ügyében.

Titulescu külügyminiszter ma délelőtt egész sor diplomáciai személyiséget fogadott, elsősorban a Balkán-államok követeit. Hír szerint a megbeszélések a nemrég kötött görög-török szerződéssel, valamint Titulescunak október közepére tervezett ankarai utjával állanak összefüggésben.

A politikai élet szenzációja a Dimineata-ban közölt megállapodás. A lap ugyanis egy szerződést közöl, amelyet Georgescu tábornok még a Iorga-kormány alatt a Skoda-művekkel kötött és amely szerint a tábornok Stefanescu Amza hadügyminiszterhez való kapcsolatát révén 15 milliárdos rendelést szerez a Skoda-műveknek és ebben az esetben 100 millió lej közvetítési díjat kap. A megállapodásból azonban nem lett semmi, mert a Iorga-kormány előbb bukott meg, mint a szerződő felek gondolták volna.

A lapok erélyesen követelik, hogy Georgescu tábornok és Stefanescu Amza volt hadügyminiszter válaszoljanak a cikkekre. A sajtó rámutat arra, hogy ha a vádak beigazolódnak, úgy a Zeletzky-ügy is egészen más megvilágításba kerül. Georgescu tábornok volt ugyanis a Zeletzky-per tárgyalásán a vád legfőbb tanúja és ő volt az, aki Zeletzkyt a börtönben arra igyekezett rábírní, hogy 100 ezer lejt terhelő vallomást tegyen Maniu ellen. Politikai körök élénken foglalkoznak a Dimineata-ban közölt „provizórikus levéllel”.

A Peles-kastély ötvenéves fennállásának

ünnepeire már most megtették minden előkészületet. Az eddigi program szerint, az ünnepeket Istentiszteletekkel vezetik be, melyen résztvesznek a királyi családon kívül Sándor jugoszláv király és Mariora királyné, külföldi diplomaták, az egész kormány, közéleti és politikai előkelőségek, katonai személyiségek. Az Istentisztelet után I. Károly király szobrát leplezik le. Utána a Peles-kastélyban fogadás lesz, délután felvonulások tartanak, ezután a király teát ad vendégeinek. Mária özvegy királyné, a hírek szerint, már szombaton megérkezik Sinaiba, hogy az ünnepeken jelen legyen.

A kisantant külügyminiszterek szeptember 22-ikére tervezett gazdasági konferenciája Sinaiban.

három napi halasztást szenvedett. A hivatalos jelentés ma érkezett, amely közli, hogy a gazdasági konferencia 25-én veszi kezdetét.

A konferencia előkészületeivel egyelőre Titulescu külügyminiszter foglalkozik. A végleges programot azonban csak vasárnap beszél meg Bucurestiben, az oda érkező Benesssel és Jetticcsel. Illetékes körökben olyan hírek terjedtek el, hogy az értekezleten

Miklós királyi herceg találmánya a motordefektok megállapítására

A készülék mikrofon segítségével pontosan megállapítja a motor hibáját

Bucurestiből jelentik: A technikai körök élénken foglalkoztatja az a találmány, amelyt a jelenleg külföldön tartózkodó Miklós királyi herceg nyújtott be a szabadalmi hivatalhoz. Miklós herceg — mint ismeretes — szenvedélyes sportoló, aki főként a motoros sportokat üzi s valósággal szerelmese az autónak és repülőgépeknek. Évek óta foglalkozik a királyi herceg technikai problémákkal és beható tanulmányainak eredménye az a készülék, amelynek leírása 19786. szám alatt fekszik a bucuresti-i szabadalmi hivatalban és amely a motordefektok gyors és pontos megállapítását teszi lehetővé.

A motordefektok — mint azt a kocsivezetők tudják — főként abból a különös zörejből állapíthatók meg, amelyek a motor működése nyomán észlelhetők. Gyakorlott mechanikusok a motor járásából nyomban megállapítják, ha a gép nem működik szabályszerűen. Ilyenkor azután kalapácsos csavarhúzóval, valamint különleges szerszámmal vizsgálják meg a gépet és javítják ki a hibát. A jelenlegi szerszámok azonban nem működnek százszázalékos eredménnyel, miután nem mindig állapítható meg pontosan, hol a hiba. Ezt küszöböli ki Miklós herceg találmánya.

A királyi herceg által konstruált készülék mikrofont tartalmaz, amely az orvosoknál használatos sztetoszkopszerű szerszámmal áll összeköttetésben. Ezt a készüléket összekapcsolják a megvizsgálandó motorral, vagy annak valamely részével, míg a mechanikus a készülékhez kapcsolt telefonkagylón keresztül hallgatja a zörejeket. Ezzel azután lehetővé teszi a motort vizsgálónak, hogy mentesítse magát a külső zajok befolyásától is, tehát a hiba hamarabb és könnyebben található meg.

nem csupán gazdasági kérdésekkel óhajtának foglalkozni, hanem megbeszélnek az osztrák és magyar politikusok római utazásait és ezenkívül sok más égető politikai ügyet.

A Curenul két nappal ezelőtt azt közölte, hogy Maniu Gyula Pop C. Istvánnal azért járt, mert közvetítőnek kérte fel a Maniu és Vaida hívei közti békítésre. A Curenul szerdai száma már azt a hírt hozza, hogy Pop C. István csakugyan vállalta a békeközvetítést és fia útján hosszú levelet küldött Vaida Sándornak. A hosszú levél meghatóan írja le Maniu aradi látogatását, s ez alkalommal Pop C. Istvánnal tett megnyilatkozásait, úgy a Vaida iránti barátságára, mint királyhűségére vonatkozólag. A Curenul szerint, Kolozsváron, a Maniu-hívek táborában nagy riadalmat keltett Maniu állítólagos békülési szándéka. Hétfőn éjjel nagy tanácskozások voltak Boila Romulus lakásán. Maniu olyan befolyásolásra határozták el magukat, hogy a kibékülés csak a sinaiai ünnepek után történhetik meg s csak azzal a feltétellel, ha a kormány lemond és a nemzeti-paraszt-párt ellenzékbe megy.

Politikai végrendekezés

A Calendarul is ír Maniu aradi utjáról. Szerinte Pop C. István most jobban van, de

pár héttel ezelőtt nagyon gyöngén érezte magát s fölvetette a haldoklók szentségét. Coltor balázsfalli kanonok jött el, hogy az ősz politikusknak az utolsóket szentségét feladja. Ez alkalommal Pop C. István politikai végrendeletként közölte a kanonokkal, hogy pártját és barátait Maniu követésére hívja fel. Kérte, hogy ezt a felhívást úgy fogadják és úgy teljesítsék, mint a halál közelében lévő ember utolsó kívánságát.

E megható hagykozás után Pop C. István állapota könnyebbé vált s most már felgyógyultnak is érzi magát. Maniunak azonban, igen természetesen, tudtára adták öreg barátja kívánságát s ennek a megköszönése végett járt most Maniu Konopon.

Azóta Pop C. István egészsége teljesen helyre állott és a kamarai elnök, — mint megírtuk, — Bécsen keresztül külföldre utazott.

Az érzékeny mikrofon pedig a legkisebb zörejeket is híven visszaadja. A készülékhez szabályozót is csatolnak, amely a motor zaját növeli, vagy csökkenti, ahhoz képest, hogyan van rá szüksége a gépet vizsgálónak. A megfigyelést egyszerre többen is végezhetik, miután a készülékhez igen könnyen telefonkagyló csatolható. Így azután bizonyosra vehető, hogy ha a motornak valamilyen defektje van, az sokkal gyorsabban konstatálható, mint most. A készülékkel egyébként nemcsak motorok vizsgálhatók meg, hanem bármilyen más készülékek.

Szakkörökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a királyi herceg találmányának, a melynek pontos leírása a „Feltalálók Közölnye” szaklapban jelent meg. Szó van arról, hogy alapos kipróbálás után megkezdik az új készülék gyártását is, hogy mindenütt hozzájuthassanak az autóvezetők a hasznos találmányhoz.

CENTRAL-MOZGO: Premier. KISÉRTETEK VONATA. Arnold RIDLEY nagysikerű darabjának románnyelvű filmváltozata. A film magyar és németnyelvű feliratokkal van ellátva. Szereposztás: Teddy-TONY BULANDRA, dr. Stirling-G. STORIN, Mary-LISETTE VERA, Robert-STROE ATANASIU, Miss Burns-RENÉE ANNIE, Julia-DIDA SOLOMON. Előadások: 5. negyed 8 és negyed 10 óraker. Helyárak: 12, 15, 20 és 25 lej, repülőbélyeggel együtt.

SELECT-MOZGO: A nagy érdeklődésre való tekintettel prolongálva. PÁNIK A VÁROSBAN. Világláger. Főszerepekben az olimpiai uszójainok: BUSTER CRABBE és FRANCES DEE. Előadások: 5. negyed 8 és negyed 10 óraker. Helyárak: 7, 10 és 15 lej, repülőbélyeggel együtt.

H I R E K

Papen német alkancellár elutazott Budapestről

Budapestről jelentik: Papen német alkancellár ma a német követségben fogadta a sajtó képviselőit. A fogadtatáson jelen volt Schoen budapesti német követ, Antal István magyar sajtófőnök és Mengele Ferenc külügyi sajtófőnök.

— Nem hivatalos minőségben jöttem Magyarországra, — mondotta Papen — de Gömbös miniszterelnökkel módot találtam arra, hogy a két ország közös problémáit megbeszéljük. A német belpolitika 14 éves változásai alatt nem volt alkalmunk mindig azokat az érzelmeiket kifejezni, amelyek eltöltötték és így nem juttathattuk kifejezésre Magyarországgal szemben táplált barátságunkat sem. Most, hogy Németországban is — később, mint Magyarországon — átérték a tekintély rendszerére, megragadom az alkalmat, hogy egész Németország magyarbarát érzelmeit tolmácsoljam. A sajtó közleményei alapján nem lehet véleményt alkotni a német országi belpolitikai változásokról. Aki mindezt megakarja érteni, annak személyesen kell ellátogatnia Németországba. **Első jelszavunk: harc a kommunizmus ellen.** A mi belpolitikai rendszerünkől sohasem mondtuk, hogy kivétel cikk. Arra kérem örege, hogy objektíven ítéljék meg a németországi eseményeket. Múndaz, ami Olaszországban és Németországban történik, arra mutat, hogy új politikai rendszer alakul ki Európában, amely feltudja venni a küzdelmet az aktuális problémákkal. Gömbös miniszterelnökkel gazdasági kérdésekről is tárgyaltunk és főképpen arról, hogy miképpen lehetne a váltságot közös együttműködéssel leküzdeni. Magyarország szempontjából a megoldás az lenne, ha a **buzátérő területek egy részét mással ültetnék be és áttermenék például az olajmagvak és a szójabab termelésére**, amelyekre Németországnak nagy szüksége van és amelyeket messzi vidékekről, Mandzsuriából kell beszereznie. A külügyi kérdésekkel kapcsolatban hangsúlyoztuk, hogy közös az az irány, amelyet a genfi döntő tanácskozásokon követni fogunk.

Horthy Miklós kormányzó ma Gödöllőn fogadta Papent, akinek tiszteletére villásreggelit adott. A német alkancellár ma este kilenc órakor elutazott Budapestről.

— **IDŐPROGNÓZIS.** Déli és délnyugati légáramlás várható változó felhőzetrel, sok helyen záporoszerű esők, esetleg zivatarokkal.

— **Amerika új hadihajói.** Washingtonból jelentik, hogy Roosevelt elnök jóváhagyta a flottaépítési programot, amely 37 új hadihajó építését tartalmazza. Az építkezési költségek körülbelül 100 millió dollárra rugnak. A tengerészeti kormány jelzi, hogy az amerikai flotta még ezeken is 100 egységgel gyönyögebb, mint amilyennek lennie kellene.

— **Megszüntették a külföldi befolyást a német Birodalmi Bank vezetésében.** Berlinből jelentik: Schacht dr., a Birodalmi Bank kormányzója ma nyilatkozatot adott a Birodalmi Bank átszervezésével kapcsolatban. A kormányzó kijelentette, hogy 1924-ben a Birodalmi Bank átszervezése alkalmával a külföld nagy befolyást kapott a jegybank vezetésében. Ezt most meg kell szüntetni. Valótlán az az állítás, hogy Németország kevés pénzzel rendelkezik. A jelenlegi pénzkészlet elegendő a gazdasági élet felélénkítésére. A szükséges összegeket a Birodalmi Bank az infláció veszélye nélkül a vállalatok rendelkezésére bocsájtja. Schacht ezután bejelentette, hogy a Birodalmi Bank kormányzójának teljes harmóniában kell dolgoznia a kormánnyal.

— **Renoiu kapitány újból a hadbíróság előtt.** Bucurestiből jelentik: A hadbíróság két nap óta tárgyalja Renoiu Miklós, a temesvári V. vadászrezd kapitányának kémkedési és árulási ügyét. A csütörtöki kihallgatáson a kapitány azt hangoztatta, hogy nem szándékozott Románia kárára kémkedni, hanem csapán be akart hatolni a magyarok kémrendszerének titkaiba, hogy azt azután hazája érdekében használhassa fel. A magyar kémrendszernek egyébként nem játszott át csak jelentéktelen híreket, olyanokat, amelyeket az újságokból is megtudhattak volna.

— **Kipróbálják Anglia légi védelmét.** Londonból jelentik: Az angol haditengerészet holnap a skót partvidéken a haditörténelemben páratlan érdekes tengerészeti hadgyakorlatot kezd meg, amelynek célja annak megállapítása, vajon az angol légi haderő megtudja-e egyedül védeni a szigetországot egyesült tengeri és légi támadás ellen. A támadó haderő három dreadnoughtból, három nagy cirkálóból, három hatalmas torpedóromboló-flottillából, két repülőgép-anyaahajóból és ötvennégy repülőből áll majd, míg a védelmet száz legújabb rendszerű bomba-, torpedóvető- és vadászrepülőgép kíséri meg, amelyek titkos repülőteréről indulnak majd el a nyílt tengerre a támadás elhárítására.

— **Az iraki ügy a Népszövetség pénteki megnyitóján.** Genfből jelentik: A népszövetségi tanács pénteken megnyitja ülészeit a rendes szökéshez híven, ezuttal is zárt ülésrel kezd. A zárt ülés keretében állapítják meg a Népszövetség ülészakának végleges programját. A pénteki ülésen döntenek az iraki kormány által beadott kérelem ügyében is, amely azt célozza, hogy a Népszövetség halassa el az asszír kisebbség panaszáinak letárgyalását. Ezzel kapcsolatban a francia kormány memorandum utasítja vissza azokat a vádakokat, amelyek az iraki hatóságok részéről érték az asszír kisebbség ügyére vonatkozóan. A pénteki napon különösebb megállapodásokra nincs kilátás, csupán a napirend pontos előírása képezi az ülés tárgyát. A fontosabb kérdések letárgyalására szombaton, esetleg csak hétfőn kerül sor. Von Neurath báró, német birodalmi külügyminiszter egyébként ma este Genfbe érkezett, hogy részt vegyen a Népszövetség értekezletében.

— **Éjjel kell világítani az aradi utcákat!** Az aradi belvárosi utcák és elsősorban a főtér esti kivilágításának ismételt felmerült kérdésével foglalkozott ma a város vezetősége, amely úgy határozott, hogy a belvárosi utcákat este tizenegy óráig világítatja ki, tizenegy után pedig csak a föltétlenül szükséges világítás marad meg a belvárosi utcákon. Ha a városvezetőség határozatával a polgárság érdekeit szolgálja kívánja, akkor éjjel 12 óráig kell meghosszabbítani az erősebb világítást, mert a mozik tizenegy után, negyed tizenkettőkor érnek véget, az éjszakai gyorsvonatok tizenegy és tizenkettő között érkeznek Aradra és a közeljövőben megnyílik a színház is, amelynek közönsége szintén éjjel körül tér haza. Tekintettel arra, hogy csak a téli hónapokról van szó, ez a világítási többletköltség nem jelent nagy anyagi differenciát, ezzel szemben a mozikból és a színházból hazatérő közönségnek nem kell sötét utcákot botorkálni és az éjszakai gyorsérkező idegen utasokban pedig nem támadnak kellemetlen impressziók, amelyeket kivilágítatlan, sötét utcák keltenek.

— **A királyi zsebpénz-felelőst kér.** Párisból jelentik: Az asturiai herceg, a spanyol király legidősebb fia, aki tudvalevően kibékült atyjával, komoly tárgyalásokat folytat most az exkirállyal. A volt spanyol trónörökös, aki tavasszal feleségül vette egy kubai polgár leányát, amióta a családja szakított vele, „mindössze” 30.000 frank havi zsebpénzt kap. Az asturiai herceg és felesége nem tud megélni ebből a „csekély” összegből és ezért most a herceg azt kéri a volt királytól, hogy emelje fel az apánaszát. Valószínűnek tartják, hogy kap valami fizetésemelést, mert apja a világ egyik leggazdagabb embere. A volt király híre szerint már kibékült menyével is, a volt királyné azonban eddig még nem volt hajlandó a fiatalasszonyt fogadni.

— **Vívóakadémia Aradon az országos bajnok részvételével.** Nagyszabású vívóakadémiát rendez október 1-én a „Fehér Kereszt” szálloda nagytermében Pellegrini Virgil, a népszerű aradi vívómester. A szezon-nyitást jelentő vívómatinén az ismert aradi vívókon kívül, a romániai vívósporthoz több kiváltsága is részt vesz, úgy, hogy az idejnyit megnyitó vívóakadémia pompás sporteseménynek ígérkezik. Az aradi vívók: Fraenkel Gyula, Reich György, Kauten Lajos, Weinberger István, teljes számban vesznek részt, de kívülük ott lesz a planson Dehelean Adrian, országos bajnokvívó, valamint Mózes Jenő, Altmann Endre és Pellegrini Angelusz, sőt két kiváló nagyváradi versenyvívó, Szántay és Salamons is indulnak a részvételük az akadémiánívóját növelni fogja. A szenzációsan ígérkező sportesemény elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

Bombamerényletet kíséreltek meg a Budapest-Bucuresti-i személyvonat ellen

Biharpüspökiből jelentik: Biharpüspökiben a hatóságok titokzatos és szerencsére még idejében megakadályozott bombamerénylet rejtélyének tisztázására indítottak nyomozást.

A Magyarországról érkező és a Magyarországra áthaladó vonatokat Biharpüspökiben rendszerint gondosan átvizsgálják. Tegnap, amikor a 452. számú személyvonat megérkezett Magyarországra felől, a vonat szerelvényét szokás szernt gondos vizsgálatnak vetették alá. A vizsgálat ezuttal meglepő és megdöbbentő eredménnyel végződött.

Az egyik személykocsi alatt bombát találtak, amelyet azok, akik odahelyezték, sárral kentek be, hogy nehezebben legyen felismerhető. Az elég kezdetleges szerkezetű, de igen erős robbanóanyagot megtöltött pokolgép gyújtószerkezetét

úgy állították be, hogy egy meghatározott időre robbanjon.

Mielőtt azonban borzalmas feladatát elvégezhette volna, megtalálták és idejében leszerelték. A merénylők eddig teljesen ismeretlen céllal, de mindenesetre bünyös szándékkal helyezték el.

A csendőrség széleskörű nyomozást indított a bombamerénylet előkészítői után s állítólag még sikerült is olyan nyomokat találni, amelyek a merénylők elfogásához vezetnek.

Biharpüspökiben több házkutatást is végeztek a csendőrök, de azok eredménye egyelőre ismeretlen.

— **Öngyilkosságot kísérelt meg cellájában.** Brailából jelentik: A borzalmas gyilkosság ügyében a rendőrség változatlan eréllyel nyomoz az irányban, hogy Andrenson, a gyilkos raktárnok tényleg követett-e el más rablógyilkosságokat is. Egyébként Andrenson lancu kihallgatása közben beállott szünet alkalmával cellájában öngyilkosságot kísérelt meg azzal a méreggel, amelyet atyja csempészett be neki, az öngyilkossági kísérletet azonban észrevették és megakadályozták annak végrehajtását.

— **Amerika elismeri a szovjetet.** Londonból érkezett hírek szerint, Hull külügyi államtitkár kijelentette a sajtó munkatársai előtt, hogy Roosevelt elnök a szovjet elismerésének gondolatával foglalkozik. Roosevelt még nem döntött ebben a kérdésben, azonban már megtette intézkedéseit, hogy ezt a kérdést előkészítsék. Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök, Morgen Tost, a Mezőgazdasági Hitelintézet elnökét megbizta, hogy tárgyalásokat kezdjen a szovjettel. A tárgyalások először gazdasági tere fognak szorítózni, később kiterjednek Oroszország diplomáciai elismerésére is.

— **Az osztálysorsjáték mai huzásának eredményével.** Bucurestiből jelentik: Az osztálysorsjáték mai huzásán 500 ezer lejt nyert: 28281, 20 ezer lejt nyert: 14749 és 32785, 10 ezer lejt pedig a 77086 számú sorsjegy.

— **Felhőszakadás söpört végig Anglián.** Londonból jelentik: A hónapok óta tartó példátlan szárazság után tegnap hatalmas felhőszakadás söpörte végig egész Angliát. A meteorológiai állomás megállapítása szerint Londonra acerenként 40 tonna eső esett. A földalatti vasut egyik alagútját elöntötte az ár. A déli megyékből ugyancsak áradásokat jelentenek. Több tengeri fürdő uccáit az óriási víztömegek valóságos patakokká változtatták és a víz sok házba és üzletbe behatolt. A földművelésügyi minisztérium véleménye szerint az eső megkönnyíti a téli szántási és vetési munkálatokat és felrészíti a kiégett legelőket és remélhetőleg elhárítja az aszály miatt fenyegető termést.

— **Halállal és súlyos fegyházbüntetéssel büntetett német kommunisták.** Hagenből jelentik: A westfáliai Hagenben ma súlyos ítéletet hozott a bíróság több kommunista ügyében. Január 16-án történt, hogy a kommunisták megtámadták az iserlohni nemzeti szociálisták otthonát. A két párt hívei között revolverharc fejlődött ki, amelynek során a kommunisták Bersau rohamosztagos rajparancsnokot megölték, több társát pedig súlyosan megsebesítették. A hageni törvényszék most ítéltetett a kommunisták büntetésében. Schidzik fővádlottat halálra ítélte, míg büntársait: egyet 11 évi fegyházra, egyet 8 évi fegyházra, míg egy harmadikat 5 évi szabadságvesztésre ítélt. Husz vádlottat 4 hónaptól 4 évig terjedő szabadságvesztésre ítélték, egyet pedig felmentettek.

Színházi koncessziót kapott Parlagi Lajos

Vele szerezte meg a játszási engedélyét

Nagyváradról jelentik: A nagyváradi magyar színház ügye csak most intéződött el véglegesen. A színház kérdésében ugyanis mindaddig nem hozhatott végleges határozatot Nagyvárad vezetősége, míg a magyarság bizalma által kiszemelt nagyváradi szinigazgatónak: Parlagi Lajosnak nem volt meg a koncessziója. Csaknem valamennyi erdélyi szinigazgató megszerezte már koncesszióját, csupán a nagyváradi-kolozsvári kerület játszási engedélyét nem adták ki Parlagi Lajos szinigazgatónak. Ez a körülmény nagy izgalmat keltett a nagyváradi és kolozsvári magyarság körében és Parlagi Lajos Bucurestiben megtette a lépéseket arra vonatkozólag, hogy koncesszióját a felmerült akadályok elhárításával megszerezze.

Parlagi Lajos Bucurestiben meg is kapta a játszási engedélyt. Gróf László, volt nagyváradi szinigazgató, aki Bucurestiben elismert színész, szerezte meg Parlagi számára a koncessziót és telefonon értesítette erről a Kolozsváron tartózkodó Parlagit, valamint Nagyvárad város vezetőségét, amely elvben már Parlaginak adta a nagyváradi magyar színházat erre a szezonra. A nagyváradi színház fronton most már minden rendben volna, csupán az hiányzik, hogy Parlagi Lajos meg egyezzen azzal, aki a színházi mozi engedélyt bérli a várostól. A mozi ugyanis független vállalkozás lesz ebben a szezonban Nagyváradon, ahol a mozi és a színház egy épületben békésen megfér egymás mellett.

— **Uj munkabeosztás az arad városházán.** Aradváros vezetősége csütörtök délelőtti ülésén foglalkozott az új hivatali órabeosztás rendeletével és elhatározta, hogy péntek reggeltől kezdődően már a téli munkaidő-rendet vezeti be a városi közigazgatás hivatalaiban. Az új munkarend szerint mindennap reggel 8—2-ig tart a hivatalos óra, míg kétszer egy héten, kedden és pénteken délután 4—7 között. A délutáni munkaidőre vonatkozólag a városvezetés felirattal fordul a belügyminiszteriumhoz, hogy délután munkaszünetet tarthassanak, mert ez a téli időben legalábbis 120 ezer leles megtakarítást jelent a városnak a fűtés és világítás szempontjából.

— **Tiszti kaszinó az aradi Ipartestület emeleti helyiségében.** Jelentették, hogy az aradi Ipartestület emeleti helyiségeit renováltatni fogja és az intézmény jövedelmének szaporítása céljából ismét kiadja. Tudvalevően 1907-től a múlt évig az állami munkásbiztosító pénztár bérelte az emeleti részt. Arról értesültünk, hogy a renoválás után az aradi helyőrség tisztikara kaszinó céljaira akarja a termeket kibérelni. Mivel 47 évvel ezelőtt Aradváros az Ipartestületnek, építkezés céljaira, díjtalanul és olyan feltétellel engedte át a volt Erzsébet-köruti telket, hogy az ott építendő színházat kizárólag ipari érdekek előmozdítására használja, azért most szükségessé válik ennek a kikötésnek a telekkönyvből és az adományozási okirathoz való törlése. Negyvenhét év alatt megváltoztak a viszonyok, a különböző új törvények miatt az Ipartestület emeleti termeit nem képes kizárólag ipari célokra felhasználni és ezért kénytelen más rendeltetésű bérszerződéssel biztosítani az épület jövedelmezőségét. A támogatására érdemes cél megvalósítása érdekében az iparos-társadalom vezetői interveniáltak Bottó Elek dr. polgármesternél, aki teljes megértéssel fogadta a kérelmet és megígérte annak teljesítését. A törvény értelmében azonban az engedélyokirat megváltoztatására vonatkozó kívánságot a nagytanács elé kell terjeszteni és annak határozata alapján a telekkönyvből törlik a félévszázaddal ezelőtt odakerült bejegyzést.

— **Koldussá tett a tűz egy simonyfalvi gazdát.** Simonyfalva községben szerdán tűzvész áldozata lett Horváth János háza. Horváth János községbeli gazda háza ma délután három órakor kigyulladt és a tűzoltóság minden erőfeszítése dacára, a ház teljesen porrá égett. Oly hatalmas lángok törtek elő az épületből, hogy a környék házai is veszélyben forogtak. A tűzoltók önfeláldozó munkája azonban megmentette a községet a nagyobb veszélytől. Horváth János néhány óra alatt elvesztette egész vagyonát, mert a lakóházon kívül a magtárja is leégett és az épület, a buza és a ruhaneműn kívül az egész évre szánt búza is a tengeri is a tűznek áldozatul esett. A simonyfalvi gazdálkodó a legkétségbeesettebb helyzet közé került.

— **Uj miniszteri utasítás a számlabélyeg-gek használatáról.** A hivatalos lap szeptember 9-iki számában pénzügyminiszteri rendelet jelent meg a bélyegtörvény alkalmazásáról és a rendelkezések szeptember elsejéig visszaható ereje van. Hivatalos megállapítás szerint, a rendelet nagyon komplikáltá teszi a számlabélyeg használatáról szóló eddigi intézkedések alkalmazását, többek között összeütközésbe kerül a forgalmadóval is. Emiatt a vállalkozók és kereskedők érdekképviselői interveniálni fognak a pénzügyminiszternél az új rendelet visszavonása céljából.

A tehetségtelenek színháza

Varsóban egy impresszárió egészen különös üzleti ötlettel szerez sok pénzt. Kibérelt egy színházat, amelyben csak műkedvelők játszanak és amelyben olyan szerzők darabjait adják elő, amelyeket a többi színház visszautasított. Ennek a furcsa színháznak a nézőtere állandóan zsúfolva van, mert a közönség, amely a színházat már „A tehetségtelenek színházának” nevezte el, kitünően mulat a fantasztikus előadásokon. A varsói sajtó azt követeli, hogy a hatóságok tiltsák be ezeket az előadásokat, amelyek a józsis kárára vannak.

— **Az aradi Városi Kávéház problémáival** foglalkozott csütörtökön délelőtt Aradváros vezetősége. Az állandó választmány elhatározta, hogy 10 nap haladékot ad a bérlet Hagyó József számára, hogy kötelezettségeit a várossal szemben rendezhesse. Abban az esetben, ha ez nem következik be, új bérlet keresnek a nagymultu kávéház bérletére.

— **A rossz szőlőtermés miatt a bor cukrozását** kéri a szindikátusok. A Calendarul című bucaresti-i lap érdekes cikkben számol be Románia idei szőlőterméséről. A cikk, amelynek adatai az illetékes miniszteriumtól származnak, rámutat arra, hogy az idei kilátások a lehető legrosszabbak. A rossz időjárás következtében a szőlő érése öt-hat hetet késik és így könnyen előfordulhat, hogy egy korai dér teljesen tönkretesz az idei szőlőtermést. A szőlőszindikátusok Uniója Bucurestiben a napokban ülést tartott, amelyen néhány szindikátus érdekes kérvénnyel fordult az Unió vezetőségéhez. A szindikátusok ugyanis azt kéri, hogy járjon el az Unió az illetékes miniszteriumoknál, hogy tekintve a rossz szőlőtermés-kilátásokat, engedjék meg a bor cukrozását. Ezt azzal indokolták, hogy ha a must 7 maligánra érkezik, még akkor sem nevezhető jónak, azonban nem valószínű, hogy ennyi lehet és akkor, ha valóban nem lesz 7 vagy 8 maligános, akkor nem lehet állóképes a bor. Nagyon sokan ellene fordultak a beadválynak azért is, mert ha történetesen megengednék a cukrozást, ezt igen sokan visszaélésekre használnák fel. Miután arra törvény van, hogy a bort cukrozni nem lehet, valószínűleg nem is fogják megengedni, ha mégis bekövetkezne az engedély megadása, akkor az Unió tiltakozni fog ez ellen. Különben a szőlőtermelők reménykednek az idő megjavulásában és akkor semmiestre sem lesz szükség a bor cukrozására.

— **Sikkasztással vádolva** került ma az aradi törvényszék elé Neicu Ádám varadai gazda. Néhány évvel ezelőtt Neicut egy elhunyt gazda kis-korú fiának, Csizmás Jánosnak gyámiává nevezték ki. Ebben a minőségében közel 24 ezer lejt pazarolt el, kölcsönöket adott falubeli gazdáknak, akikről nem lehetett behajtani a pénzt, azonkívül a maga részére is elvett a vagyomból. A bíróság a mai tárgyaláson a tanúk kihallgatása után büntetésnek mondotta ki a gazdát és egyhávi fogságra ítélte, a büntetés végrehajtását azonban felfüggesztette. Egyben kötelezte a 24 ezer lejt visszafizetésére.

— **Éjszakai botrány Aradon.** Tegnap éjszaka ittas állapotban sulyos botrányt okozott Stanila Lázár iltói születésű fiatalember, aki összeveszett barátjával. A veszekedésből verekezés lett és a két férfi az együtt átmulatott éjszaka után, csakhamar a földön hempergett és agyba-főbe verték egymást. Stanilát annyira elragadta dühe, hogy kirántotta keszét és társába akarta szurni. utolsó pillanatban jelent meg a helyszínen. Ciutina közrendőr, aki rávetette magát a magáról megfekedezett fiatalemberre és még idejekorán lefegyverezték. Mindkettőjüket előállították a rendőrségre.

— **Sikkasztó községi írrok.** Ma került vádtanács elé G. hiuditu János volt varjasi községi írrok, aki — mint ismeretes — a regiszterek meghamisítása segítségével, körülbelül negyedmillió lejt sikkasztott. Miután harmincnapos vizsgálati fogsága lejárt, a bíróság meghosszabbította újabb harminc nappal a letartóztatást.

URANIA	
Ma, pénteken: 5, 8 és 10 órákor utoljára	
Kaoagás, ének, zene és kiállítás:	
EGY PARADICSOMI ÉJSZAKA	
Anny Ondra, Herman Thimig, Oscar Sabo, Raip A. Roberts	
Délután 8 órákor MATINÉ utoljára	
Schubert operett	
TAVASZI FELHŐK AZ ÉGEN	
Gretl Thelmer, Karl Jöcken, Siegfried Arno,	
OLCSÓ HELYARAK 3 órákor: 6.— és 10.— L. 5 órától: 8.— 10.— és 15.— L.	
Jegyelővétel este 9 óráig: Menczer dobány-társaság, Str. Alexandri (Salacz-u.) sarok.	
Jön: A MOZIBOLOND, HAROLD LLOYD NEMETÜL BESZÉLŐ kacagató burleszkje.	

— **Sulyos szerencsétlenség érte Willey Postot.** A világhírű óceánrepülő Willey Postot sulyos szerencsétlenség érte. Az Illinois állambeli Quincy-ban röviddel a startolás után lezuhant. Az óceánrepülő gépe darabokra tört s őt magát pedig sulyos sérülésekkel huzzták ki a romok alól. A szerencsétlenül járt pilótát azonnal kórházba szállították, ahol megállapítást nyert, hogy bár sérülései sulyosak, életveszedelemben nem forog. Valószínű azonban, hogy repülőbravurjaival fel kell hagynia sérülései miatt.

— **Emelkedett a romániai bányák termelése.** Érdekes kimutatás került most nyilvánosságra a romániai legutóbbi 5 évi bányatermeléséről, amelyről az alábbiakat közöljük: 1931-ben finom aranyból 2741 kilogrammot, 1932-ben 3186 kilogrammot. Finom ezüstből 1931-ben 3557 kilogrammot, 1932-ben pedig 5807 kilogrammot bányásztak. Rézből óriási a termelés. 1931-ben csak 174 kilogrammot, tavaly pedig 109.438 kg.-ot. Higanyból 1931-ben 250 kilogrammot, de tavaly már csak 76 kilogrammot bányásztak. A nemes fémeken kívül figyelemreméltó a szén, a só, a földgáz és más anyagok termelése is. 1931-ben 255 tonna só, 1932-ben 388 tonnát bányásztak, közből 1928-ban 3 millió tonnát, 1929-ben ugyanannyit, 1930-ban 2.4 millió tonnát, de 1931-ben már csak 1.9 millió tonnát, 1932-ben pedig csupán 1.6 millió tonna szenet aknáztak ki. Az összes bányatermékek 1931-ben öt milliárd 663 millió lej értéket, 1932-ben pedig öt milliárd 996 millió lej értéket képviseltek.

— **Aradi előadás Genről.** Városháza nagy érdeklődés nyílvánult meg Seidner Imrénél, a London General Press és az Est lapok munkatársának előadása iránt, amelyet a Hang folyóirat szerkesztősége rendez az aradi Iparos Otthon kulturtermeiben. Az előadásban Seidner Imre „Genfi Impressziók” címen számol be mindazokról a tapasztalatokról, amelyeket mint újságíró gyűjtött ötéves népszövetségi működése alatt. Az előadás szombat, a hó 23-án este fél tízkor kezdődik, azon megjelennek az aradi hatóságok képviselői is és Seidner Imre beszédét a Hang szerkesztőjének, Fekets Tivadarnak a konferánza vezeti be.

— **Harangszentelés a Mosóczy-telepen.** Szeptember 24-ikén, vasárnap délután 4 órakor dr. Lakatos Ottó házfőnök felszenteli a Mosóczy-telepi templom harangját. Este 7 órától, reggel 5-ig táncestély követi a városligeti lövölde helyiségében. Beléptidij nincsen, ellenben a harangjelvény megváltása kötelező.

— **Egy hónapi börtön okirathamisításért.** Okirathamisítással vádolva került ma az aradi törvényszék első szekciójára Dán János ágrisi gazda. A vád szerint a gazda az elmúlt évben marhajárlatot hamisított. A bíróság egy havi börtönre ítélte.

— **Sulyos szerencsétlenség történt ma délelőtt a Calea Aurel Vlaicu (Pécskai-uton).** Itt hajtott autójával Polonyi János 20 éves sofőr. Ar. 116 rendszámot viselő autójával. Eddig még ki nem derített okból kifolyólag az autó előtt haladó Ancutia András 42 éves CFR, munkást elütötte, úgyhogy a szerencsétlen munkás lábát törte. Ertesítették a mentőket, akik a kórházba szállították. Az eljárás a gázolás ügyében megindult.

— **Kiállították a bridzs-szövetség versenyének díját.** Tegnap délután óta a bridzs-szövetség által kitűzött díjak a Szentgyörgyi divatnagyerkeskedő cég pazar kirakatában közszemlére vannak téve. A szebbnél szebb és értékesnél értékesebb díjak közül a nyelők szabadon választhatnak majd, sőt bármelyik tárgyat más hasonló értékű tárgyra ki is cserélhetik. A kirakatban levő I. és II-ik díjakon kívül a szövetség izléses ezüst, illetve bronzplaketteket tűzött ki III-ik, IV-ik díj gyanánt. Az október 3-án kezdődő verseny iránt máris óriási érdeklődés indult meg és a nevezéseket megkönnyítendő, egy aláírási ívet a szövetség a Szentgyörgyi cég üzletében is kiállították.

Hétmillió lej vámbírság helyett hat hónapot ült egy aradi vállalkozó

Kiszabadulása után könyvköltészetet alapított

Különös esetet produkál az élet. Ezek közé tartozik az is, amit az aradi pénzügyigazgatóságon jegyeztek fel s amelyről modern kis regényt lehetne írni, annyira beleillik a huszadik század ferde kereteibe. Megirtuk már, hogy az aradi behajtási pénzügyigazgatóságon most készítették el a hátralékos vámbüntetéséről szóló kimutatást, amely szerint az illetékes ügyosztályban hatvan millió lej kifizetetlen vámbírságot tartanak nyilván. Ez összesen kívül természetesen még sok millió lejt tesz ki a fellebbezések alatt levő bírságok összege, amelyeket azonban még nem lehet behajthatatlannak tekinteni. Ezek között szerepel többek között egy huszonhat millió lejes büntetés is, amelyet az Arad közelében két évvel ezelőtt felfedezett nagy selyemcsempészési ügyben szabtak ki és amelyet legközelebb fog végérvényesen elintézni az illetékes fórum.

A behajthatatlan tételek között található egy hétmillió lejes vámbüntetés is, amelyet már hónapokkal ezelőtt törölni kellett volna, de a pénzügyigazgatóság még nem kapta meg a törölni vonatkozó hivatalos átiratot és csupán privátim tudja Doctor Vazul szolgálati főnök, hogy ez az ügy már teljesen elintéződött. Tudniillik az ügy főszereplője, K. J. a bírság kifizetése helyett hathónapi fogházbüntetést szenvedett az aradi törvényszék épületében. K. J. nem volt hivatalos csempész és csak véletlenül került bajba. Feleségével és annak unokanővéreivel külföldről érkezett Aradra és a kurticsi vámnál tudta meg, hogy börtöndjűkben a legfinomabb francia selyem pihen. A vámvizsgálatnál megállapították, hogy a nagyértékű szállítmány után több mint egy millió vámot kellene fizetni, de mivel K. J. vámolatlanul akarta a határon áthozni, hétmillió 200 ezer lejre büntették és a selymet is elkobozták. A bíróság előtt a vádlott ártatlanságát hangoztatta, de a tanúk ellene vallottak és hétmillió leire büntették.

Harc a földért

két aradmegyei község között

Két aradmegyei község közötti elkeseredett küzdelem epilógusa került ma az aradi törvényszék elé. Már esztendők óta folyik a harc Leasa és Halmágycsucs községek között a két falu között fekvő legelőért. Véres összetűzések keletkeztek a küzdelem nyomán és a hatóságok többször voltak kénytelenek beavatkozni az ügybe. Végül is Halmágycsucs kapta meg a vitás legelőt, de az ellenségeskedés tovább tartott. Ennek a szituációnak következménye volt az a bünper, amelynek vádlottjai Margan Demeter leasai kisbíró és öt társa volt, akiket hatóság elleni erőszakkal vádoltak.

Több halmágycsucsi gazda disznója áttvedt leasai területre, mire elfogták az állatokat és árverésen eladták azokat. Az érdekelt halmágycsucsi gazdák pert indítottak a sertések áráért és meg is nyerték perüket, amennyiben megítélték nekik a követelt összeget. Egy járásbírósi kiküldött a felperek ügyvédjével együtt szállt ki Leasa községbe, ahol azonban ellenségesen és fenyegetően fogadták őket és közölték velük, hogy nem engedik meg az árverés megtartását, mert maga a főbíró is tiltó utasítást adott ki értenéve. A tömeg fenyegető magatartása miatt, a végrehajtó lemondott az árverés megtartásáról, ami célszerűnek is bizonyult, mert egy erőszakoskodó gazdát, aki a kísérteükben volt, a vádlottak meg is vertek. Hatóság elleni erőszak címén indult meg az eljárás a vezetősépet játszó Margan kisbíró és öt társa ellen. A mai tárgyaláson a tanukihallgatások során azonban nem igazolódott be a hatóság elleni erőszak ténye, mire a törvényszék felmentő ítéletet hozott.

— Teljesen vagyontalan vagyok — mondotta K. J. kétségbeesetten — nem bírom kifizetni ezt az óriási összeget.

— Azért nem kell busulni — vigasztalta Doctor Vazul.

— Talán amnesztiát kapok?

— Dehogyan kap. A törvény értelmében hat

SPORT KÖZLÖNY

A magyar labdarugók erősen készülődnek a bécsi meccsre

Jó irányítót és védekező fedezetsort keresnek Ausztria ellen a magyarok — Féltemetes ellenfél a »csodacsapat«

Budapestről jelentik: Még jóformán be sem fejeződött a magyar—svájci futballmérkőzés bankettje, amikor a három szövetségi kapitány: Nadas Ödön, Kiss Gyula és Fábian Pál összeült, hogy az osztrák mérkőzésre való válogatást megbeszélje. Ezt a rögtönzött konferenciát néhány éles szóváltás előzte meg. Több egyesületi vezető lekicsinylően nyilatkozott a magyar válogatott csapat játékaról, amire az egyik kapitány élesen válaszolt:

— Egész héten kétségbe voltatok esve, hogy kikapunk a svájciaktól és ez a félelem a klubcsapatok formája alapján nem is volt alaptalan. Most, hogy fölényesen győzött a válogatott, egyszerre mint kritikusok jelentkeztek...

Abban azonban minden szövetségi vezető egyet ért, hogy Ausztria ellen sokkal jobban kell játszani, mint a megíhetetlen gyenge svájci együttesrel szemben. Különösen arra mutatnak rá, hogy a gólok Avar egyéni kitéréseiből estek, már pedig az osztrák védelem nem lehet úgy áttörni, mint a svájcin.

A magyar válogatott csapat összeállítása a vasárnapi bajnoki forduló befejezése után történik meg. A szerdára tervezett szövetségi tréning a játékosok fáradtságára való tekintettel elmarad, így a válogatás alapja a svájciak ellen mutatott forma lesz, több ponton azonban feltétlenül változtatásokra van szükség.

Elsősorban taktikai elgondolások vezetik a válogatókat. Az egyik gondolat az, hogy Sárosit feltétlenül a center posztján akarják szerepeltetni. Nemcsak azért, mert Sárosi most már jobb a center posztján, mint a centerhalálén, hanem különösen azért, mert az osztrák védelem ellen nagyon jó irányítóra van szüksége a magyar csatársornak. A csatársornak két szilárd pontja van: Sárosi és Avar, a másik három posztban a vasárnapi formákhoz képest esetleg változtatás lehetséges. Elsősorban Pusztai helyét veszélyezteti az arcsérüléséből meggyógyult Röck, de esetleg a Polgár—Serényi balszárnyat is kiszoríthatja helyéről két másik csatár.

A halvesor tekintetében Ausztria ellen védekező halvesort akarnak összehozni. Sárosi kiesik a halvesorból, mert csatár lesz. Kalmárt meghűlése miatt nem lehetett a svájciak ellen kipróbálni. Lázár tipikusan támadó half. Ilyenformán a válogatott halvesorból csak Szalay maradna a helyén és a szövetségnek két új fedezetet kellene keresnie. Különösen a centerhalál kérdésének megoldása jelent igen nagy gondot, hiszen a magyar centerhalálnak majd Sindelart kell fognia!

A közvetlen védelemben aligha lesz változás. Fláda, Korányi és Biró a helyén marad.

A svájciak tegnap délelőtt elutaztak. Az elutazás körül nagy bonyodalmak támadtak, mert a vezetőség délelőtt kirándult a budafoki állami pincébe és olyan kitarodóan tanulmányozta a magyar borokat, hogy majdnem lekéstek az ebéd után induló miskolci vonatról.

hónapi fogházra változtatható át a hétmillió lej büntetés.

K. J. csukugyan leülte a hat hónapot és az aradi fogházban megtanulta a könyvköltészetet. Nagyon értelmes és ügyes ember léte-re elsőrangban kiképezte magát a fogházban és kiszabadulása után az Aradtól néhány órányira fekvő egyik nagy városban könyvköltészetet rendezett be, amely máris szépen fejlődmez és családjával együtt gondok nélkül megél belőle a tulajdonosa. Az aradi pénzügyi szolgálati főnöknek K. J. a napokban üzenetet küldött. A hálás vádlott közli sorsának jobbrafordulását és sorait ezzel fejezte be: „Ígaza volt főnök urnak, nem kell busulni“.

A svájciak ugyanis Lillafüredre mentek, ott pihennek péntekig, közben a diósgyőri futballpályán treniroznak. A svájci csapat négy napos üdülése jobb mint ezer pengőbe kerül — a jugoszláv futballszövetségnek, amely vasárnap látja vendégül a svájciakat.

MATTI JARVINEN

papucsban és papucs alatt

Matti Järvinen kétségkívül legjobb gerelyvetője a világnak. — 76.10 méteres világrekordját még meg sem közelíti senki, de a finnek aggódva tekintenek Lipcse felé, ahol Weimann hetven méteren felül dobál.

Lauri Lehtinen, a finnek híres atlétája, gondolkodóba esett a gerelyvető hegemonia felett és elhatározta, megnézi Järvinen tréningjét, életmódját Kerkkoben, egy kis finn városkában, ahol a világrekorder él. Éppen aznapra esett ez a látogatás, amikor Weimann 72.68 méteres rekordját dobta, de Lehtinen erről nem tudva, azzal állított be Järvinenhez, hogy jó lesz az öreg legénynek nekilátni a dolognak, mert a lipcsei gerelyvető mér 74 méteren felül dobott.

Järvinen egykedvűen felelte barátjának: — Hát akkor nekem is meg kell egy kicsit javítanom a rekordot.

— Mit? pattant fel Järvinen fiatal felesége, Tyra asszony, — Weimann 74 métert dob és te a 76 méteres rekordodat egy kicsit akarod megjavítani? Hetvennyolc méterre kell dobnod. Érted? legalább négy méterrel kell verned a németet!

Lauri Lehtinen elégedetten és nyugodtan utazott haza. Ahogy ő Matti barátját ismeri, egészen rövid idő alatt ki fogja dobni a hetvennyolc métert, mert helet a bajnok első a gyepen, de otthon a családi tüzhelynél mégis csak Tyra asszony az ur.

O A Gloria-CFR Temesvárott. A Gloria-CFR most jó formában lévő együttese, vasárnap Temesvárott vendégszerepel, ahol a Kinizsivel méri össze erejét. A Gloria revánsot szeretne venni az elszenvedett vereségért.

O Nagyvárad és Kolozsvár közötti válogatott meccs Váradon. A két város közötti válogatott mérkőzésre vasárnap kerül a sor. Természetesen egyik csapatban sem szerepelnek azok a játékosok, akik a nagyválogatottba kerültek.

O AZ AMTE magyarországi meghívása. Az AMTE együttesét az egyik budapesti amatőr csapat meghívta. Az AMTE ennek a meghívásnak nem tesz eleget, miután a kötés csak revánssal jöhetett volna létre.

O Ajánkozik a magyar amatőr válogatott. A vasárnap Bucurestiben szereplő magyar válogatott, mint BLASZ-válogatott, vizsautaztatásban Aradon szeretne vendégszerepeltetni. Tekintettel az előrehaladt időnyre, nem valószínű, hogy a vendéglátókra sor kerül.

O Négyezer font egy labdarugójátékosért. Londonból jelentik, hogy a Wolverhampton Wanderers 4000 fontot fizetett az Aberdeen Jack Beattie nevű jobbösszekötőjéért.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Négyszázötven ezer lej értékű kincstári adóbont oszt ki ma az aradi pénzügyigazgatóság főpénztára

Egyelőre a vakok intézetének és a szülészeti klinikának jöttek bonok

Az évi négy százalékos jövedelmező adóbonok közül Aradra mostanig csak négyszázötvenezer lej értékű, 10 ezer lejes címletű példányok érkeztek, amelyeket már a mai napon az aradi Vakok Intézete és a volt Fischer Eliz-palotában levő Szülészeti Klinika vezetősége átvehet a főpénztárban. Tudvalevően a bonok 1932. január elsejéig esedékessé vált adók fizetésére használhatók és az állam ezekkel egyenlíti ki belföldi tartozásainak egy részét. Mivel a Vakok Intézetének és a Szülészeti Klinikának szállított anyagokért és végzett munkákért az állam különböző cégeknek és iparosoknak 450 ezer lejrel tartozik, most az új adóbonokkal fizet.

Az ezerlejes papírpénz nagysága állam-papír első oldalán van a címlet összege, a hátsó lapján pedig az áll, hogy milyen állami tartozások kiegyenlítésére használható. Az adótar-tozáson kívül az 1930. évi január hó elsejéig

esedékessé vált örökösödési illetékre, to-vábbá az állam által inkasszálan-dó községi és megyei pótdók kifizetésére is felhasználható, ha az adótarozás 1932. január 1-ig volt esedékes. A tízezer lej névértékű bon ez év nov. 14-ig száz lejjel, 1934. március 14-ig 200 lejjel, félevenként száz lejjel emelkedik ér-tékben, egészen 1935. április 1-ig, amikor ér-teke eléri a 10.700 lejt.

A bon nem névre szóló, tehát azzal bárki teljesítheti fizetését a tettebb megjelölt kötelezettségekre. A hivatalos tőzsdén el-adható, a Banca Nationalánál lombardi-roztható, a közintézményeknél óvadék-képpen elfogadják s a váltónál egy alá-írást helyettesít.

Mindezekre azonban csak 1940. február 15-ig használható fel. A forgalomban levő kötvénye-ket az állam 1936. április 15-től sorsolás vagy a tőzsdén való vásárlás után amortizálja.

Bevonják a régi italmérési engedélyeket

Aki nem szerez új italmérési engedélyt, az nem folytathatja működését

A pénzügyminiszterium Kormányrendeletben fi-gyelmeztette a pénzügyigazgatóságokat, hogy a mostanig érvényben levő összes italmérési engedélyeket 1933. október 31-ig az egész or-szághoz becsereplik, mert a jelenlegi engedélyek megfelelő módon nem ellenőrizhetők. Az álla-mi közegek jelentéséből azt állapította meg a miniszterium, hogy az italmérési engedély-ok-iratok nagyrésze régi, a fordítás szövege nem eléggé érthető, az okmányokon javítások van-nak, továbbá már elhunyt, vagy az országból eltávozott italmérők nevére is szólnak.

Az ellenőrzés megkönnyítése céljából a legrövidebb idő alatt új italmérési engedélyt kell szerezni, amelynek űrlapjait a pénzügy-igazgatóság az állami végrehajtókkal kézbe-sítteti ki az érdekelteknek, akik kötelesek azt kitölteni és a blanketta átvételétől számított hét nap alatt a pénzügyigazgatóság illeté-kes ügyosztályába beszoigáltatni. Az űrlapok nem bélyegkötelesek és azokért díj nem szá-

mítható. A pénzügyigazgatóság a kitöltött blanketták adatait, az esetleges tévedések el-lenőrzése céljából, köteles átvizsgálni és ha a bejegyzett adatok teljesen megfelelnek a té-nyeknek, akkor az igényjogosult megkapja az új engedélyokiratot, de csak az esetben, ha igazol-ja, hogy italmérési illetéktartozása nincs. Aki a fenti feltételeknek nem tesz eleget, attól a miniszterium bevonja az engedélyt. A pénz-ügyigazgatóság köteles az italmérőktől rész-letes felterjesztést küldeni a miniszteriumnak.

— A Neptun jövedelme. Muresan János városi főmérnök jelentést tett a városvezetésnek a Neptun-strand ezévi forgalmának elszámolásáról. Eszerint a Neptun ezévi bruttó-bevétele 890.700 lej volt, amelyből a kiadásokat levonta, amelyek kö-zül egyedül az új investációkra 600.000 lej esik, nettó 120.000 lej tiszta jövedelme maradt a vá-rosnak a rossz fürdőevad ellenére is.

SPORTVONAT

október 20-án Budapest és Bécsbe utlevél nélkül.

Ripensia—Ujpest

Olaszország—Magyarország kupamérkőzés

Szükséges okmányok: állampolgársági másolat, személyazonossági és férfiaknak katonai igazolvány. Tartalékos tiszteknek a katonakönyv. livrettel rendelke-zőknek a Cercul Reorutare engedélye.

Az október hó 2-ig jelentkezőknek számozott belé-pőjegyet biztosítunk a mérkőzésekre.

Részvételi díj: **975.- lej**

és a számozott hely a Ripensia mérkőzésre 50.— lej.

Bécsbe utazók utiköltsége oda-vissza: 2195.— Lej.

A rendezést a közismerten gondos Központi Bank és Meneljegyiroda végzi.

Figyelem!

Nem minden
konzervatív. 1845

„OLLA”
ne fogadjon el
„Olla” helyett
silány utánzatokat

FILM KÖZLÖNY

A kísértetek vonata

Az első románul beszélő hangosfilm premierje a Centralban.

Lángfelhőbe burkolva, dübörgő, zakatoló tem-póval robot a zivatáros éjszakában a „Kisértetek vonata.” Fantasztikus, szellemhistóriákba illő bor-zalmak tanyája az angliai Essex-grófság egyik kis határállomása, ahol husz évvel történetünk lejüt-szódása előtt a folyamhídon szerencsétlenség tört-ént. Az állomásfőnök, aki midőn a vasuti hidat akarta szabaddá tenni, hirtelen meghalt és a nyi-tott hidról nagy robajjal, magasra csapó lángcsó-vák között zuhant a vonat a folyóba. Az utasok lelkei kísértetek azóta a kis állomáson — a néphit szerint. Ebből a történetből kiindulva, bonyolódik az érdekesítően izgalmas cselekmény, amelynek minden jelenete lenyűgözően érdekes. Szellemes, könnyed vigjátékszerűen indul a cselekmény: az Essex felé átszálló utasok a kísérteties, elátkozott állomáson kényszerülnek tölteni az éjszakát s ott kalandorfilmbe illő eseményeken mennek ke-resztül. A „Kisértetek vonata” című angol film kü-lönléle verziókban már bejárta az egész világot, mindenütt nagy sikert aratva. Nálunk a román verzió kerül bemutatásra, amelynek őszinte, diadal-mas sikert jósolhatunk, Jean Mihail rendezésében nagyszerűen érvényesülnek Victor Eftimiu szelle-mes, könnyed, elbájoló humorral aláfestett dialog-jai, amelyeket elsőrangú román művészek inter-pretálnak, Tony Bulandra, a népszerű román ka-rakterkomikus a titokzatos utas szerepében elra-gadó humorával, rokonszenves egyéniségének minden varázsával megelevenítő, művészi alakít-ést nyújt. A többiek: G. Storin, Dida Solomon, Re-né Annie és Lizette Verea valamennyien feladatuk magaslatán állanak. A hangfelvétel kifogástalan, minden szó, a szereplők minden egyes mondata az eleven szó varázsával hat. A „Kisértetek vonata” című film bemutatása eseményt jelent az aradi mozikközönség körében.

Sörben az igazság!

Malek legújabb filmjátékának bemutatója a Corso-moziban.

Buster Keaton, a népszerű amerikai filmkom-ikus mozdulatlan arcával, szelid, bárány-tekinté-tel és nyugodt játékmódorával egész filmsorozat keretében kacagtatta meg már a közönséget. Leg-utóbb társául szegődött a csupa aktivitást, csupa groteszk komikumot reprezentáló Jimmy Duran-inek, aki nagyszerű kontrasztja Buster Keaton já-tékmódorának. Az, amit ez a két izig-vegrig vigjá-tékszínész a „Sörben az igazság” című amerikai paródiában nyult, valóban nem mindennapi produkció és mindvégig kacagtatóvá teszi a vigjá-téket. A prohibíció eltörlését megelőző pártharcok, agitációk nagyszerű paródiája ez a film, mely ma-gában foglalja a szórakoztatás minden kellékét: tele van meglepő, kacagtató ötletekkel, szellemes fordulatokkal és elsőrangú szereplőgárda áll a rendező szolgálatára. A kitűnő Maleken és a mu-latságos Jimmy Durante-on kívül az amerikai csempész-drámákból jól ismert John Milkan és a lebilincselő szépségű Phyllis Barry nyujtanak nagyszerű alakítást. A Malek-filmét megelőzően egy friss Pinty és Ponty-vigjátéket vetít a Corso-mozi.

— Estek az árak a bucaresti-i értéktőz-szén. Bucarestből jelentik, hogy az értéktőz-szén tegnapra visszanyerte nyugodtságát. Az idegesség miatt váratlanul felszökött árak esése bekövetkezett. A Banca Nationala rész-vényei emelkedtek 4625-ről 4675-re és a Cre-ditul industrial 400 lejről 420-ra, de a petró-leumvállalatok részvényei estek. A Romana 830 lejről 775-re, a Steaua Romana 585-ről 550-re, a Creditul Minier 430-ról 398-ra, az I. R. D. T. 153-ről 128-ra, a Petro Bock 165-ről 110-re, a Resica 340-ről 310-re, a Mica arany-bánya 980-ról 940-re ment vissza. A külföldi valuták árfolyama szintén csökkenő tendenciát mutat. A dollár folytonos esése miatt, a Banca Nationala a hivatalos árfolyamot csök-kentette. A vétel-kurzus 109 lej, az eladási pe-dig 119 lej.

Amerikai Dixon graphite-tégelyek alkalmi árakon **A. Kálmán R.-T.-nál Aradon** szerezhetők be

Aradmegye látja el vetőmaggal Erdélyt és a regát egy részét

A júliusban Aradon tartott mezőgazdasági kamarai kongresszus érdekes eredménye

Ez év július 29., 30. és 31-én mezőgazdasági kamarai kongresszus volt Aradon, amelyen 32 kamara képviseltette magát és a delegátusok ez alkalommal meglátogatták az Arad környékén lévő mintagazdaságokat. Amit azokban az uradalmakban láttak, az — saját kijelentésük szerint — örökké emlékeztükben marad. Szavaikat most tettekkel is dokumentálják, mert az aradi Mezőgazdasági Kamara egymásután kapja a vetőmag szállítására szóló megrendeléseket. A kamara területén van a bányai, sofronyai, odvosi, tövisgyházai és még több mintagazdaság, amelyekben a különböző vetőmagvak nemesítését végzik és a földeket kitünően megművelik. A bányai uradalomban már a háború előtt is nagyszerű eredményeket értek el. A bányai és odvosi buzából csodálatosan nagy és elsőrangú termés származik, érthető tehát, hogy az ország legtávolabbi vidékeiről is innen vitetik a vetőmagot. Mostanig Temes-Torontál, Krassó, Szörény, Kis- és N.-Küküllő, Szeben, Alsófehér megyékbe, a regátban pedig Dolj, Gorj, Jalomita és Mehedinti megyékbe szállítanak vetőmagot az aradi kamara útján. A kamara a legjobb gazdaságokból szerzi be a prima vetőmagot, amelyet a kerületen kívüli birtokosoknak körülbelül 400—420 lejért (harminc százalékkal magasabb áron) ad el, tehát az itteni birtokosokat szép jövedelemhez juttatja. Egyébként az őszi mezőgazdasági munka a napokban megkezdődik, a gazdák már készülődnek a vetésre, mert ahhoz elég jó az időjárás.

= **A kontingentálási rendszer mellett is emelkedett Románia behozatala.** Bucurestiből jelentik: A most megjelent statisztika szerint, 1933. év első felében, Románia importja 6.9 milliárd lej, exportja pedig 7.7 milliárd lej összeget képvisel, tehát 804 ezer lejjel nagyobb Románia kivitele, mint behozatala. 1932. év ugyanezen időszakában az import 6.3 milliárd lej, az export 8.8 milliárd lej volt, a differencia 2.4 milliárd lej, tehát az export 1.6 milliárd lejjel csökkent az év első felében. A kontingentálás mellett is a behozatal ez év első felében 4 milliárd vagonnal több, mint a múlt évben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk, Minden szó 4 lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 40 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Apróhirdetéseket este 10 óráig vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. - Telef.: 151

LEVELEZÉS.

„SÜRGŐS KEZIMUNKA” jellegre levelet kérem átvenni az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3541

ALKALMAZÁS.

KERESTETIK románul beszélő alkalmi. Érdeklődni: Str. Numa Pompiliu 6-8. (Kassa-uca). 3542

LAKÁS.

EGY UCCAI SZOBA, KONYHA, v. Hónauca 26. szám alatt október 1-re kiadó. 3544

BUTOROZOTT szép egyszobás, fürdőszobás lakás kiadó Lutner-tér 2. Érdeklődni a házmesternél. 3548

KÉTSZOBÁS, fürdőszobás lakás Str. D. Balasa 124. (v. Purgly hajosné-u.), november 1-re kiadó. 3545

EGYSZOBÁS, konyhás lakás főtéren kiadó. Cim az Aradi Közlöny fiókiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben.

EGY-KÉT és háromszobás lakás kiadó Bővebbet az Aradi Közlöny fiókiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben.

KIADÓ a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Bővebbet: az Aradi Közlöny fiókiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben. 800

ÜZLETEK.

ÜZLETHELYISÉG a v. Szabadság-tér sarkánál, azonnalra kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

KÖNYVEK

Prevost: Akit az asszonyok szeretnek. Modern emberek az új Prevost-regény hősei s izzig-vérig modern a regény minden figurája, perverzességében és kegyetlenségében, vagy megőrzött tisztaságában és élethitátában. De egyben örök emberek is, akiknek életéne nem mese, hanem valóság, mert örök vágyak s végső emberi ösztönök hajszolják őket végig sorparájukon, melyet az író a magas művészet nemes eszközeivel s az emberlátás meglepő varázsával rögzített meg számunkra. Prevost: Akit az asszonyok szeretnek. az Atheneum vászonkötetes sorozatában jelent meg, 60 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs Lepagenál, Koleszvár.

Rádió műsor

— Romániai időszámitás. —

PÉNTEK, SZEPTEMBER 22.

Bucuresti. 13: Tőzsdei és vízállásjelentés. Utána zenekari hangverseny. A műsorban Bach, Cesar Franck, Beethoven, Chopin és Grieg művei szerepelnek. 13.45: Hírek. 14: Könnyű zene gramofonon. 18: A Siedmann-jazz tánczeneje. 19: Hírek. 19.15: A tánczene folytatása. 20: I. Focsaneanu felolvasása. Utána: Könnyű zene. 20.40: Felolvasás. 21: „A gyöngyhálaszok”, opera 3 felvonásban, zenéjét szerette Bizet. Felvonások: 21.15: Hírek. Utána zene közvetítés a Carpati-venéglőlől. — Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Kristály gramofonlemez. 10.45: Hírek. 11: 1. Időszéri anyag. 2. Tisztaság — félegészség. (Felolvasás.) Közben: His Master's Voice gramofonlemez. 13: Déli hangverseny. 13.05: Kóczé Gyula és cigányzenekara. 2.30: Az államrendőrség zenekara. 4.30: A rádió diákklórája. „Lőnnrot és csodája.” 5: A megdöntött elmélet. Csermely Gyula elbeszélése. 6: Gyorsíró tanfolyam. 6.30: Szervánszky szalonzenekar. 7.30: Porszemek Isten zsámfjánál. Csűrös Zoltán előadása. 8: A Budapesti MÉMOSZ Dalkör és a Magyar Ruggyantaugyári Dalkör. 8.40: A jubiláló Herceg Ferenc. Vainovich Géza előadása. 9: Színműelőadás a stúdióban. „A fekete lovas.” Színmű 3 felvonásban. Irta Herceg Ferenc. Majd: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. Vezényel Komor Vilmos. 12: Kiss Lajos és cigányzenekara. — Bécs. 12.30: Parasztánok lemezek. 13: Rádiózenekar. 16.55: Filmmusika lemezek. 18.15: I. Glatz Herta alténekesnő. 20.15: Bécsi szimfonikusok. 21.30: Az ősz a zenében. A bécsi szimfonikusok, a bécsi fiúénekkar, az állami operai énekkar. 23.15: Tánclémez. — Belgrád. 12: Rádiózenekar. 13.20: Rádiózenekar. 13.05: Rádiózenekar. 13.35: Gramofon. 17.30: Dunacsek énekes dalai. 20: Rádiózenekar. 23.30: Táncczene a Ratniciskidőmből. — Königsusterhausen. 18.20: Brockt. Négy Ständchen. Buncke: Szerzemények saxofónra és zongorára. 19.30: Gramofon. 21: Velős mondások. 22.20: Hangkép a délnyugati lovasnapokról. — Milano. 18: Kamarazene. 20.40: Gramofon. 21.15: Szimfonikus hang-

verseny. 23: Vegyes zene. — Mor. Ostrava. 15.50: Déli utáni zene. 18.45: Gramofon. 20.10: Gramofon. — Prága. 11.10: Gramofon. 12: Gramofon. 13.10: Gramofon. 14.45: Gramofon. 18.45: Gramofon. 21.25: Mozart: B-dúr vonósnégyes. 22: Rozkosny zeneszerző művei. — Róma. Zongora-, basszus- és szopránverseny. 21.15: Kivánsághangverseny, reklám. 22.15: Vegyes zene. — Svájc. Aleman adó. 18.30: Kis rádiózenekar. 20.20: Gramofon. 22.10: Népszerű dalok és hangszeresjáték. — Varsó. 17: Népszerű zene. 18.15: Gramofon. 19.35: Lada Olga szoprán és Altenberg N. cselelművész hangversenye. 21: Szimfonikus hangverseny. 23: Táncczene.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 23.

Bukarest. 14: Könnyű lemezek. 18: Sibiceanu zenekar. Vegyes zene. 19.15: Sibiceanu zenekar. 20.20: Hangszerzene gramofonon. 21: Kreuzer J. és Kucsera-Gruber N. játéka két citerán. 21.30: Bucianu Emilja énekel. 22.15: Fatica Luca zenekarának román népzeneje. — Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Polydor-Brunswick gramofonlemez. 10.45: Hírek. 11: 1. Pétőfi gyorskocsiján. 2. Lenau verseiből. (Felolvasás.) — Közben: His Master's Voice gramofonlemez. 13: Déli hangverseny. 13.05: Garay György szalonzenekara. 2.20: Épít a nagyadó. Helyszíni közvetítés. 2.55: Zenés útinapló. Dr. Bánóczy Dezső gramofonrevüje. 5: A Rádió élet meseoraja. 6: Marik Irén zongorázik. 6.30: Rádióamatőr posta. 7: Magyar nóták. Előadja Nagy Izabella és Magyar Imre cigányzenekar. 8.45: Budapesti Hangverseny Zenekar. 10.15: Boci-boci tarka. (Vidám est.) 12: Cigányzenekar. — Bécs. 12.30: Művészlemez. 13: Fuvós déli zene. 18.45: Letti népiünnep, előadás gramofonon. 20.05: Weingarten Pál zongorázik. 21: Bitner-Decsey: A halhatatlan Ferenc, négy kép Schubert zenéjével. 23.15: Táncczene. — Belgrád. 12: Gramofon. 12.20: Gramofon. 13.05: Rádiózenekar. 176 Gramofon. 17.45: Rádiózenekar. 20.30: Délszláv dalok. 21.30: Tarka zenés est. 21.30: Tánclémez. — Berlin. 17: Szórakoztató és tánczene. 18.20: Hangkép Schneidemühl hátrvárosból, felvétel. 18.50: Népdalok Schneidemühlből. 19: Beethoven: C-moll patetikus szonáta. 21.05—2-ig: Tarka est. — Kassa. 12.30: Gramofon. 13.30: Rádiózenekar. 20: Prága. 20.30: Vidám jelenetek sárosi tájszólásban. — Leipzig. 12: Gramofon. 13: Szórakoztató zene. 13.30: Vidám hétfői zeneművek gramofonon. 18.40: Kerdalok lemezek. 19.20: Haydn: C-dúr vonósnégyes. 21.05: Táncczene. — Mijano. 18.20: Gramofon. 20.40: Gramofon. 21: Gramofon. 21.40: Tarka est. — Prága. 11.10: Gramofon. 13.10: Gramofon. 21.45: Rössler: Kalandos utazás. — Róma. 18.15: Rádiózenekar. 21.15: Simonetti Avelberto hegedül. 21.45: Belini: A kalóz, kétfelv. opera. — Svájc. Aleman adó. 18: Harmonikázás. 18.30: Fuvószene lemezek. 20.40: Dalkettősök. 21.40: Vidám lemezek. — Varsó. 16.35: Gramofon. 17.30: Gramofon. 18.15: Vendéglői könnyű zene. 19.30: Kmita Lidia hegedűművész játék. 21: Könnyű zene. 22.30: Szjajnski Chopin műveket zongorázik. 23: Táncczene.

A szerkesztésért:

Dr. STAUBER JÁNOS
felel.

OKTATÁS.

JÖMEGJELENÉSÜ amerikai urileány, kitűnő angol nyelvtudással és kiejtéssel uccsaládoz, esetleg gyermek mellé ajánlkozik. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér. 3512

VÉTEL ÉS ELADÁS.

BLADOK JUTANYOSAN jókarban levő női ruhák, kabátok és háztartási cikkek. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3209

ALKALMI BUTOR VASARLAS: Ebédlők 600 lejtől, modern uri szoba, világos hálószobák 350 lejtől, fehér konyhabutor 1600, garnitúra, ebédlő plusz divány, szalon, Singer varrógépek, matracok, rugany betétek, csillárok, kasszák, zongorák, festmények, szőnyegek, vitrinek 450 lejtől, antik butorok, pathéfonok 600 lejtől, íróasztalok és egyéb dísz tárgyak. Ezüstöt, aranyat, briliánst, szőnyeget, dísz tárgyakat, zongorát, pianinót a legmagasabb napi áron veszünk. Zálogtárgyakra a legmagasabb összeget csak az általunk képviselt temesvári Zalogház folyósítja. — Meghosszabbításokat a legolcsóbban vállalunk „COMISSIO” biz. üzlet, Bul. Reg. Maria 13., Dacia kávéház mellett.

CASSA 2 és 3-as nagyon olcsón eladó. COMISSIO. Dacia kávéház mellett. KÉSPÉNZÉRT MEGVESSZÜK minden eladó dologait „COMISSIO”. Dacia-kávéház mellett.

Kitűnő állapotban levő lehetőleg új, összehordó

dupla csövű 12-es vadász fegyvert

Hammerles-ejektorost,

mégvételre keresek.

Cimeket „Vadász” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 3546

AJÁNLOK antik zenélő órákat, perzsabundát, férfikabátok, antik szalon vitrin. 12-es ezüst evőeszköz, ebédlő butor zongorák, tükrök ezalonok, Schöberl ágy, asztali villanylámpák, Biedermayer székek, szekrény, nyest bea nüsich asztalterítők, perzsaszőnyegek, faragott gumi turákat stb. SALGIONÉ bizom. üz. Arad, Str. Horia 1 (Széchenyi-u.) Neuman-pal

KERESEK silskin csikó és perzsabundát, férfi és női kabátokat, figurális porcellánokat, ezüst tárgyakat, 6 és 12-es ezüst evőeszközöket, gyári ebédlő és tütőszőnyeget, perzsa-szőnyegek, szobaberendezéseket, varrógépeket, vitrineket, stb. SALGIONÉ bizom. üz. Arad, Str. Horia 1 (Széchenyi-u.) Neuman-pal

Hirdessen az Aradi Közlönyben!